

ビルマ語文法(2年次)

1998

1999 補訂

澤田 英夫

(東京外国語大学 アジア・アフリカ言語文化研究所)

目 次

口語体ビルマ語の文法概観	1
(第1単元：動詞をとりまく要素)	
第1課 動詞をとりまく要素(1)：格句	3
第2課 動詞をとりまく要素(2)：従属節とその応用表現	5
第3課 動詞をとりまく要素(3)：格名詞句(格名詞によってつくられる格句)	7
第1単元「動詞をとりまく要素」のまとめと補足	10
(第2単元：動詞の構造)	
第4課 動詞の拡張(1)：文法的な複合動詞	11
第5課 動詞の拡張(2)：動詞を補助する小辞	13
第6課 動詞の連続	15
第2単元「動詞の構造」のまとめと補足	17
(第3単元：名詞句の構造)	
第7課 名詞句の構成要素	18
第8課 数量を表す表現	20
(第4単元：動詞からの派生・複合名詞)	
第9課 動詞からの派生・複合名詞(1)	22
第10課 動詞からの派生・複合名詞(2)	24
第4単元「動詞からの派生・複合名詞」のまとめと補足	26
(第5単元：話し手のモードの表示)	
第11課 話し手のモードの表示	27
第5単元「話し手のモードの表示」のまとめ	29
(第6単元：談話の中の文)	
第12課 非動詞文	30
第13課 談話の流れの表示	32
第6単元「談話の中の文」の補足	34
索引	35
ビルマ語形式索引	35
文法事項索引	45

口語体ビルマ語の文法概観(1年次の復習)

・口語体…通常の話し言葉で用いられるビルマ語の形式(スタイル)。これに対立する形式は、格調高い文学作品や公文書などで用いられる**文語体**である。

★動詞文と非動詞文

・動詞文…**動詞句+文をつくる小辞**という基本構造を持つ文。大きく分けて、**言い切り・疑問**の文と、**要求・祈願**の文に分けられる。(例中の- ϕ は、目に見えない「文をつくる小辞」を表す記号と思われたし。)

言い切り	မောင်မောင်	ဒီစာအုပ်ဆိုင်မှာ	မြေပုံ	ဝယ်ပါတယ်။	မဝယ်ဘူး။
疑問	မောင်မောင်	ဒီစာအုပ်ဆိုင်မှာ	မြေပုံ	ဝယ်ပါသလား။	မဝယ်ဘူးလား။
要求	(ခင်ဗျားရှင်)	ဒီစာအုပ်ဆိုင်မှာ	မြေပုံ	ဝယ်ပါ ϕ ။	မဝယ်ပါနဲ့။
	(ကျနော်ကျမ)	ဒီစာအုပ်ဆိုင်မှာ	မြေပုံ	ဝယ်ပါရစေ ϕ ။	မဝယ်ပါရစေနဲ့။
	(သူ)	ဒီစာအုပ်ဆိုင်မှာ	မြေပုံ	ဝယ်ပါစေ ϕ ။	မဝယ်ပါစေနဲ့။
	(ကျနော်တို့ကျမတို့)	ဒီစာအုပ်ဆိုင်မှာ	မြေပုံ	ဝယ်ကြပါစို့ ϕ ။	
祈願				ကျန်းမာပါစေ ϕ ။	ငရဲ မကျပါစေနဲ့။

・非動詞文…上記の基本構造を持たない全ての文。1年次で学習したのは、次のようなものである。

- 名詞(句)を述部とする文(名詞文) ကျနော် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားပါ။ သူ မြန်မာလူမျိုးလား။
- 格句を述部とする文 သမ္မတတိုတယ် ဒီနားမှာလား။ ဒီကျောင်းသူ ရုပ်ရှင်မင်းသမီးလိုပဲ။
- 引用文を述部とする文 တယ် သွားမလို့လဲ။ -- အင်းယားကန် သွားမလို့ပါ။
- 名詞化節を単独で用いる文(-တာ၊-မှာ文) ကျမ ပြိုင်က (ဂ)-ကားနဲ့ ပြန်လာတာပါ။

★動詞句の構造 **動詞をとりまく要素(1つとは限らない) - 動詞**

・動詞をとりまく要素

格句(名詞句+格句をつくる小辞) ကျနော် သူနဲ့ ရွှေစားထမင်းဆိုင်မှာ ညစာ စား-(တယ်။)

※小辞を伴わない主語・対象の補語も、格句の特別な場合として扱う。(つまり、要求の文の場合と同じように、目に見えない「格句をつくる小辞」- ϕ を伴うものと考えられるわけだ。)

格句(名詞句+格名詞) မောင်မောင်အတွက် ဒီလို စိတ်မပူး-(ပါနဲ့။)

格句(名詞化節+格句をつくる小辞) မနက်ဖန် ကျောင်း တက်ရမှာ(ကို) မသိ-(ဘူး။)

従属節(動詞句+従属節をつくる小辞) လေယာဉ်လက်မှတ် မရနိုင်ရင် ဝှက်-(မယ်။)

引用要素(いろいろな要素+引用を表す小辞) ဒီနေ့ ဧည့်သည် လာမယ်လို့ ပြော-(သလား။)

★名詞句の構造 **名詞をとりまく要素(1つとは限らない) - 名詞**

・名詞をとりまく要素

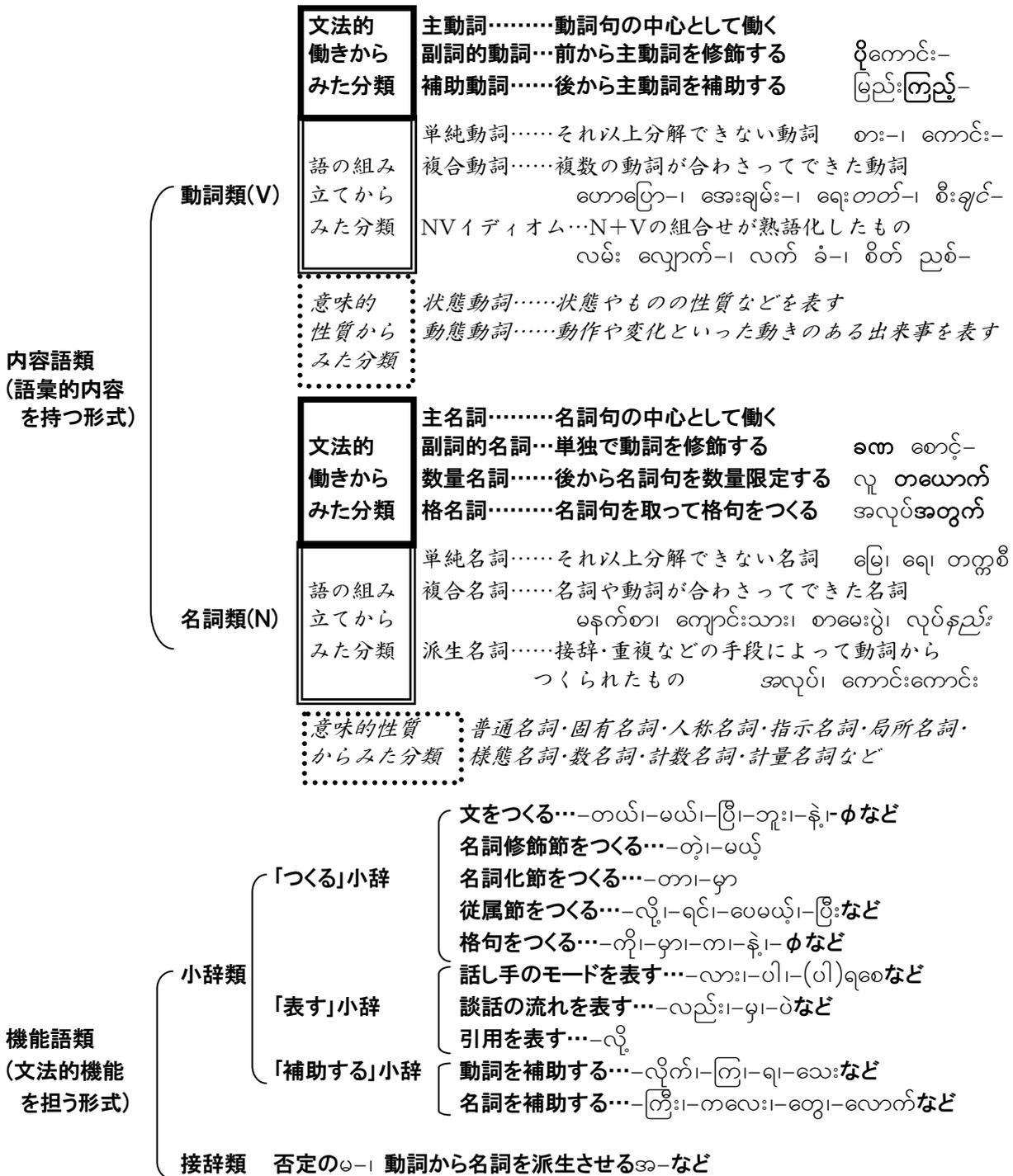
名詞修飾形(指示名詞・人称名詞の) ဒီစာအိတ်၊ တယ်လွယ်အိတ်၊ သူ့ပိုက်ဆံအိတ်

格句(名詞句+格句をつくる小辞) မြန်မာပြည်က ကျောင်းသား၊ သူ့လို လူမျိုး

名詞修飾節(動詞句+名詞修飾節をつくる小辞) သိပ်ချောတဲ့ မိန်းကလေး၊

ခွေးက ကိုက်တဲ့ ကြောင်၊ ခင်ဗျား တည်းမယ့် တိုတယ်၊ ကျမ လာနိုင်တဲ့ အချိန်

★ビルマ語の語類とその下位分類

第1課 動詞をとりまく要素(1):格句

1年次のポイント (1年次第3課)

・補語(動詞の意味を補足する要素)の表現(Nは名詞句を表す)

N-φ-ကို <対象>(-φは「目に見える要素が何も現れない」ということを表す抽象的な記号)

ကျမ မုန့်ဟင်းခါး စားတယ်။ သူ့ကို ချစ်တယ်။
 မောင်မောင် ခွေး ကြောက်တယ်။ ခွေးကို မောင်မောင် ကြောက်တယ်။
 ခင်ဗျားကို စာအုပ် ပေးတယ်။

	N-မှာ <位置>	N-ကို <着点>	N-က <起点>
場所	ある・いる・する場所 ရန်ကုန်မှာ နေတယ်။	移動後行き着く場所 ရန်ကုန်ကို ရောက်တယ်။	移動前にいる場所 ရန်ကုန်က ခွာတယ်။
時間	出来事の起こる時間 (၁)-နာရီမှာ လာမယ်။		出来事の始まる時間 (၁)-နာရီက စမယ်။

・主語の表現

N-φ(普通の主語) N-က(際立たせられた主語)

・-ကို၊-မှာ၊-ကおよび-φは、名詞句と結び付いて新しい句をつくる。これらの小辞によってつくられる句を、このテキストでは**格句**と呼ぶ。格句は、動詞の主語・補語および名詞の修飾要素として働く。

1. 格句をつくる小辞

1.1. -နဲ့

<主語・対象の相手>「…と」

ဒီကလေး သူ့အဖေနဲ့ ဆင်တယ်။ အစ်ကို အပျိုကလေးတယောက်နဲ့ တွေ့တယ်။
 ရေခွေးကို ရေအေးနဲ့ ရောပါ။ မမ မဖြူနဲ့ ဒီအကြောင်း ဆွေးနွေးတယ်။

<主語が伴う人・もの>「…と、をもって」

မစိန် မောင်မောင်နဲ့ မြေနီကုန်းဈေးကို သွားဝယ်တယ်။
 မောင်ဘ ဓါတ်မီးနဲ့ မြေတိုက်ကို ဆင်းသွားတယ်။

<道具>「…で、によって」

ကျနော် တခါတလေ ဖောင်တိန်နဲ့ စာ ရေးတယ်။ ရထားနဲ့ သွားမလား။ ကားနဲ့ သွားမလား။

<原因>「ので」(-တာによる名詞化節の後につく)

အလုပ် များတာနဲ့ တော်တော် ပင်ပန်းသွားတယ်။ ဖျားနေတာနဲ့ ကျောင်း မသွားဘူး။
 အင်္ဂလန်ပြည်မှာ အကြာကြီး နေခဲ့တာနဲ့ အင်္ဂလိပ်စကား ကောင်းကောင်း တတ်တယ်။

<価格>「で」

ဒီဆိုင်မှာ ပစ္စည်း အားလုံးကို လျှော့ဈေးနဲ့ ရောင်းနေတယ်။

<様態>(出来事の起こる様子を描写する表現につく)

သူ ကတိုက်ကရိုက်နဲ့ ဟိုဘက်ကို ပြေးသွားတယ်။ ဟိုသွားဒီသွားနဲ့ အလုပ်ရှုပ်နေတာဘဲ။

1.2. -ကြောင့် <原因・理由>「…ゆえに、によって、ので」

မောင်မောင်ကြောင့် ကျနော် စိတ်ညစ်ရတယ်။ အရက်ကြောင့် မောင်မောင် ရောဂါရတယ်။
ငလျင်ကြောင့် သူ့မိသားစု ဒုက္ခရောက်တယ်။ ဒါကြောင့် ကျမ စောစောက ပြောထားတာ။
ပြင်သစ်ပြည်မှာ အကြာကြီး နေခဲ့တာကြောင့် ပြင်သစ်စကား ပြောတတ်တာ မဟုတ်ဘူး။

1.3. -မို့ <理由>「…ので」(名詞句または-မှာによる名詞化節の後につく)

သူ တရုတ်လူမျိုးမို့ ဘာမဆို စားမယ် ထင်တယ်။
ဒီနေ့ ဘဏ်တိုက်က ပိုက်ဆံ ထုတ်ရမှာမို့ အတန်း မတက်နိုင်ဘူး။

1.4. -က

<提供する人>「…から」(ဆီ「ところ」と共に)

ဦးလေး ကိုနေဝင်းဆီက တီဗီစက် ဝယ်တယ်။ သူ့ဆီက ဒီသတင်း ကြားတယ်။

<過去の時>

(၁၉၄၈)-ခုနှစ်က မြန်မာပြည် လွတ်လပ်ရေး ရပြီ။ cf. (၁၉၄၈)-ခုနှစ်မှာ...
ဟိုရှေးရှေးတုန်းက အဘိုးကြီးနဲ့ အဘွားကြီး ရှိတယ်တဲ့။

2. 動詞の意味と補語

※動詞はその意味によって、完全な文をつくるために必要となる補語の種類が決まってくる。例えば、人やものの移動を表す動詞は、移動する人やものを主語とし、その他に移動の着点を表す補語を必要とする。(ただし、話し手と聞き手の間で了解が取れていれば、主語・補語ともに省略できる。)それぞれの動詞がどんな補語を必要とするかは、動詞の意味・用法についての知識の重要な部分を占める。

※補語が全て必須のものとは限らない。-နဲ့による道具の補語は多くの場合、随意的なものである。また、-မှာによる位置の補語は、ものが存在する場所を表す場合には必須的だが、出来事の起こる場所や時間を表す場合には随意的である。

・対象の補語を必要としない動詞(自動詞)とする動詞(他動詞)

自動詞ဝပ်-ါရှိ-ါသေ-ါကျက်-ါပိတ်-ါငို- etc.   他動詞စား-ါသတ်-ါချက်-ါပိတ်-ါချစ်-ါသိ- etc.

・2つの対象補語(人とももの)を必要とする動詞…広い意味での「受け渡し」の動詞

သူ သူငယ်ချင်းကို မုန့် ကျွေးတယ်။ ကျမ ရှင့်ကို ဓါတ်ပုံ ပြမယ်။

・着点の補語を必要とする動詞…移動を表す自動詞、および移動を引き起こす動作を表す他動詞

自動詞သူ အခန်းထဲကို ဝင်တယ်။   他動詞သူ ဂျပန်ပြည်ကို အဘိဓာန် ပို့တယ်။

・位置の補語を必要とする動詞…存在を表す自動詞、および位置付けの動作を表す他動詞

自動詞ဒီစာအုပ် လွယ်အိတ်ထဲမှာ ပါတယ်။   他動詞သူ စားပွဲပေါ်မှာ ဦးထုပ် ထားတယ်။

・起点の補語を必要とする動詞…移動や「隔たり」を表す自動詞、およびそれに対応する他動詞

自動詞ကချင်ပြည်နယ်ဟာ ရန်ကုန်က ဝေးတယ်။   他動詞သူ အိတ်ထဲက လက်ကိုင်ပုဝါ ထုတ်တယ်။

・相手の補語を必要とする動詞…2つのものの合一・分離を表す自動詞、およびそれに対応する他動詞。
例は1.1.を見よ。

第2課 動詞をとりまく要素(2)：従属節とその応用表現

1 年次のポイント (1 年次第9課)

-လို့ <理由>「…から、ので」	(慣用表現で)<単なる接続>
ဆီ များလို့ ဒီဟင်း မကြိုက်ဘူး။	စားလို့ ကောင်းတယ်။ ဝင်လို့ မရဘူး။
-ပေမယ့်<逆接>「…が、けれども」	
တနာရီကျော်ကျော် မောင်ဘကို စောင့်ပေမယ့် သူ မလာဘူး။	
-ရင် <仮定・条件>「…たら」	cf. 事実に反する仮定の例
အားရင် လာလည်ပါ။	မနေ့က မခင်အေး လာခဲ့ရင် ပိုကောင်းမယ် ထင်တယ်။
-ပြီး <出来事の継起>「…て(から)」	
ဈေးက ဆန်တပြည်လောက် ဝယ်ပြီး ကားနဲ့ ပြန်လာတယ်။	
-အောင် <目標>「(…になる)ように」	($\theta-V$)-ဘဲ <付随しない出来事>「…ずに、ないで」
သူ နားလည်အောင် ရှင် ပြောပြပါ။	မိုးရာသီမှာ ထီး မပါဘဲ အပြင် မထွက်ပါနဲ့။

・動詞句+つくる小辞によってつくられる単位

(動詞)文	文をつくる小辞-တယ်၊-မယ်၊-ပြီ၊- ϕ ။ -ဘူး၊-နဲ့(否定の動詞とともに)等による。
名詞化節	名詞化節をつくる小辞-တာ၊-မှာによる。
名詞修飾節	名詞修飾節をつくる小辞-တဲ့၊-မယ့်による。
従属節	従属節をつくる小辞については「1年次のポイント」および本文を参照。

※動詞句+名詞によってできた複合名詞(後に学習)の中にも従属節的に用いられるものがある。

1. 従属節をつくる小辞

1.1. -မှ <十分条件(only if)>「…てはじめて、…てやっと、…てこそ(～する)」

(裏をとって「…ないうちは、なければ(～しない)」と訳した方がわかりやすいこともある)

မနေ့ညက မုန့် အများကြီး စားမှ ညီမလေး ကျေနပ်တယ်။

ငါးကြိမ် ပြန်ဖတ်မှ အဓိပ္ပာယ် နားလည်တယ်။

ရှင်က ကျမကို အကူအညီ ပေးမှ ဒီအလုပ် ဖြစ်မယ်။

ဂျပန်စာ ကောင်းကောင်း တတ်မှ ဂျပန်ယဉ်ကျေးမှုကို သိကျွမ်းနိုင်တယ်။

1.2. -ရင်း <主文の出来事に平行して起こっている出来事>「…間に、…ながら」

သီချင်းကြီး နားထောင်ရင်း မြန်မာပြည်အကြောင်းကို စိတ် ကူးယဉ်နေတယ်။

ညီအစ်ကိုနှစ်ယောက် စဉ်းစားရင်း ဖိုးဝါက အကြံတခု ရတယ်။ (မောင်သာရ)

တီဗီ ကြည့်ရင်း ထမင်း မစားပါနဲ့။ သွားရင်း လာရင်းနဲ့ အရမ်း ဗိုက် ဆာလာပြီ။

1.3. ($\theta-V$)-ခင် <主文の出来事の後に来る出来事>「…前に、…ないうちに」

ထမင်း မစားခင် လက် ဆေးတယ်။

ရန်ကုန် မပြောင်းခင်က ဘယ်မှာ နေသလဲ။ (Okell)

(၁၁)-နာရီ မထိုးခင် အိမ် ပြန်ရမယ်။

(၂၁)-ရက် မတိုင်ခင် စာအုပ် ပို့မယ်။

1.4. (၈-V)-မချင်း <主文の出来事が持続するタイムリミット>「…まで」
သူငယ်ချင်းတယောက် တိုကျိုကို မပြန်မချင်း ကျနေ့အိမ်မှာ တည်းတယ်။
အိပ်မပျော်မချင်း အကုန်လုံး စဉ်းစားထားတယ်။ (Okell)

1.5. -တော့ <新しい局面への導入> (動態動詞とともに)「…すると、したら(仮定の意味ではない)」

မြို့ထဲကို သွားတော့ ဒီစာအုပ် တွေ့ခဲ့တယ်။

(状態動詞とともに)「…(だ)と、…(だ)たら」 ※仮定の-ရင်とほとんどかわらない場合もある。

အိုက်နေတော့ နေ့တိုင်း ရေခဲမုန့်ပဲ စားနေတယ်။ ကြောက်တတ်တော့ ရန်ကင်းတယ်။
(မောင်သာရ)

1.6. (VV)-ချင်း <主文の出来事のすぐ直前に来る出来事>「…とすぐに、直後に」

မောင်မောင်နဲ့ မမ တွေ့တွေ့ချင်း ချစ်သွားကြတယ်တဲ့။

ရန်ကုန်ကို ရောက်ရောက်ချင်း တယောက်တည်း ဘတ်(စ်)ကား မစီးတတ်ဘူး။

1.7. VV <譲歩> (VV₁ VV₂の形で)「V₁てもV₂ても」

မိုး ရွာရွာ နေ ပူပူ စက်ဘီး စီးသွားတာဘဲ။ (Okell) အတန်း ရှိရှိ မရှိရှိ ကျောင်းမှာ တွေ့ကြုံစို့။
ဒီဆိုင်မှာ ထမင်း ဖြစ်ဖြစ် မုန့်ဟင်းခါး ဖြစ်ဖြစ် စားနိုင်တယ်။

(ဘယ်၊ဘာを含む表現と共に)「(誰、何、どこ、どの～etc.)…ても」

ဘယ်သူနဲ့ တွေ့တွေ့ သူ အတင်း ရန်ရှာတတ်တယ်။ ဘာမုန့် ဖြစ်ဖြစ် စားချင်တယ်။

ဘယ်ကို သွားသွား သူငယ်ချင်း ရှိတယ်။ ဘယ်နှစ်ကြိမ် ခေါ်ခေါ် သူ မထူးဘူး။

2. 格句相当の従属節その他の表現

2.1. -က လွဲပြီး၊-က လွဲလို့「…を除いて」 -က လွဲရင် 「を除けば」

ကိုဝင်းမောင်က လွဲပြီး အားလုံး မှားတယ်။ ငါးပိက လွဲရင် တခြား ဘာမှ မရှိဘူး။

2.2. -နဲ့ ပတ်သက်ပြီး၊-နဲ့ ပတ်သက်လို့「…に関して」 -နဲ့ ပတ်သက်ရင်「…に関して言えば」

အမွှေးအကြိုင်နဲ့ ပတ်သက်လို့ ဗမာလူမျိုးကို မမေးပါနဲ့။

သူ ဘာသာရေးနဲ့ ပတ်သက်ရင် ခေါင်းမာတယ်။

2.3. -က စပြီး 「…から(始めて)」(時の表現とともに) ; 「…を始めとして」

ဒီနေ့က စပြီး ပါဠိစာ သင်တာပါ။ ဆီပြန်ဟင်းက စပြီး မြန်မာဟင်းမျိုးစုံ ချက်တတ်တယ်။

2.4. -နဲ့ တပြိုင်တည်း 「…と同時に」(多く-တာによる名詞化節とともに)

ရထားက ဘူတာရုံကို ဆိုက်တာနဲ့ တပြိုင်တည်း သူ ဆင်းသွားတယ်။

2.5. -က နေ(ပြီး) 「…から」

※နေ(ပြီး)には積極的な意味がない。

ပြတင်းပေါက်က နေ(ပြီး(တော့)) ဒီဘက်ကို ကြည့်နေတယ်။

第3課 動詞をとりまく要素(3) : 格名詞句(格名詞によってつくられる格句)

1 年次のポイント (1 年次第 8 課)

- အတွက် <動機><目的><原因><判断の観念>「(…の)ため」「(…の)せい」「(…に)とって」
သူငယ်ချင်းတွေအတွက် လက်ဆောင်အများကြီး ဝယ်ရတယ်။ ဒီအတွက် ကျနော် အနားမယူနိုင်ဘူး။
- အတိုင်း 「(…に)沿って、従って」「(…の)通り、(…の)まま」
အဖြစ်အပျက်ကို အမှန်အတိုင်း ပြောရပါ့မယ်။ ထုံးစံအတိုင်း ဝအောင် ထမင်းဟင်း ကျွေးတယ်။
- အပြင် 「(…の)ほか、以外」
သူ့အပြင် ကျိုက်ထီးရိုးကို မရောက်ဘူးဘူး။ ဒီပြင် ဘာအလုပ်မှ မရှိဘူး။
- လို 「(…の)よう」
သူ့လို သီချင်း ဆိုတတ်ရင် ကောင်းမယ်။ ဗမာလို တတ်ချင်ရင် ဗမာလိုဘဲ ပြောပါ။
- အထိ <範囲の上限>「…まで」
(၁:၁၀)-က (၂:၄၀)-အထိ အတန်း ရှိတယ်။ စာမျက်နှာ-(၁၅၀)အထိ ဖတ်ပြီးပါပြီ။
- ထက် <比較の対象>「…より」
ယိုးဒယားပစ္စည်းက တရုတ်ပစ္စည်းထက် ကောင်းတယ်။ ဒီထက် ကောင်းတဲ့ ဆန်ကို လိုချင်တယ်။
- လောက် <程度>「…ほど、ぐらい」; <否定の比較の対象>「…ほど(～ない)」
ဒီလောက် အရေးကြီးတဲ့ ကိစ္စ သိပ်ရှားတယ်။ တရုတ်ပစ္စည်းက ယိုးဒယားပစ္စည်းလောက် မကောင်းဘူး။
ပိုက်ဆံ ဘယ်လောက် ရှိသလဲ။

- ・格句 { 小辞によってつくられるもの(第1課で学習)
          { 格を表す名詞(格名詞)によってつくられるもの(本課で学習)

※格名詞によってつくられた格句(格名詞句)のあるものは、動詞の補語としてだけでなく、名詞の修飾句としても働く。名詞の修飾句としての用法は後に学習する。

1. 格名詞

1.1. အစား 「(の)かわりに)」

※動詞စား-からの派生名詞。普通名詞としては「食べ物」「種類」「代用品」「割り算の答」

မေမေအစား ဈေး သွားဝယ်ရတယ်။ သံပုရာသီးအစား ရှောက်သီး ဝယ်ရတယ်။

1.2. အရ 「(に)基づいて、拠って、従って」 cf. အတိုင်း

※動詞ရ-からの派生名詞。普通名詞として「利得」「結果」「意図・趣旨」

ဥပဒေအရ မောင်ညိုကို ဒဏ်တပ်တယ်။

ကျနော့အထင်အမြင်အရ သူ ပြောတဲ့ စကား သိပ် အရေးမကြီးဘူး။

1.3. လိုလို 「(の)よう」 cf. လို

အမြဲလိုလို နားထောင်လေ့ ရှိတယ်။(Ohno)

1.4. အလိုက် 「…に応じて、従って」

※動詞လိုက်-からの派生名詞。普通名詞として「好み、傾向」「習慣」「旋律」など

ကိုယ့်ဘာသာအလိုက် အသီးသီး ရှိခိုးကြတယ်။ (Okell)

ဆန်အမျိုးအစားအလိုက် လူမျိုးအလိုက် ထမင်း ချက်နည်း မတူပါဘူး။

1.5. အဖို့ ※普通名詞として「分け前、割り当て」

<動機><目的>「(の)ため」 cf. အတွက်

ကလေးတွေအဖို့ မင်းဝတ်သီး ဝယ်တယ်။ နိုင်ငံခြားနည်းသည်တွေအဖို့ အကကပြတယ်။

<判断の観点>「(に)とって、関して」「(の)ため」 cf. အတွက်

တောရွာမှာ နေရတာ ငါတို့မိသားစုအဖို့ အဆင်ပြေတယ်။

ဒီအတန်း တက်ရတာ သူတို့အဖို့ တကယ် အကျိုး ရှိရဲ့လား။

1.6. အဖြစ် <資格・位置付け>「…として」(-နဲ့を伴うことがある)

※動詞ဖြစ်-からの派生名詞。普通名詞として「出来事」「状況」「境遇」「技能」

ဦးကျော်မြင့်ကို ဌာနမှူးအဖြစ် ခန့်ထားတယ်။

ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှာ ကထိကအဖြစ်နဲ့ အင်္ဂလိပ်စာ သင်နေတယ်။

ကျနော် သူ့ကို ကမ္ဘာကျော်ပညာရှင်တယောက်အဖြစ် လေးစားတယ်။

အိမ်ရှင်ကို စပေါ်ငွေအဖြစ် ဒေါ်လာတထောင် ပေးရတယ်။

*参考：အနေ 動詞နေから派生した普通名詞で、「状況」「立場」「生活」の意。

「…の立場で、…として」という意味を表す場合、-နဲ့が不可欠。(ゆえに厳密には格名詞ではないが、အနေနဲ့全体としての働きは格名詞に類似しているのので、参考としてここに挙げる。) cf. အဖြစ်

မန်နေဂျာအနေနဲ့ သူ မနေချင်ဘူးတဲ့။ (Okell)

မြန်မာစာဆရာအနေနဲ့ စကားတခွန်းနှစ်ခွန်း ပြောပါရစေ။

ကျနော်အနေနဲ့ မြိတ်ကပ်ကြေးညှပ် စားချင်တယ်။

သူတို့အနေနဲ့ တတ်နိုင်တဲ့ အကူအညီ ပေးပါမယ်တဲ့။ (Ohno)

2. 修飾節を含む格名詞句

※အလိုက်(အ)ဖို့အဖြစ်を除く格名詞は、格句をつくる小辞の場合と同様に、節を取って格句をつくることができる。小辞の場合と異なり、格名詞が取るのは名詞化節(-တာ၊-မှာによる)でなく名詞修飾節(-တဲ့၊-မယ့်あるいはその弱化した形-သ၊-မによる)である。

2.1. 小辞-တဲ့၊-မယ့်による名詞修飾節を取る格名詞

သေတဲ့ အထိ မမေ့ပါဘူး။ (Okell)

မီး ရှို့မယ့် အထိ မမိုက်ပါဘူး။ (Okell)

ဒေါက်တာဘွဲ့ ရမယ့် တိုင်အောင် သုတေသန ဆက်လုပ်မယ်။

သူကိုယ်တိုင် ပြောတဲ့ တိုင်အောင် မယ့်နဲ့။ cf. သူကိုယ်တိုင် ပြောရင်တောင်…

မနေ့ည မိုးလေဝသသတင်းမှာ ပြောတဲ့ အတိုင်း ဒီကနေ့ မိုး ရွာတယ်။

ရုပ်ရှင် ကြည့်မယ့် အတွက် ရုပ်ရှင်ရုံရှေ့မှာ အကြာကြီး တန်းစီရမယ်။ cf. ကြည့်ဖို့ အတွက်... ကျန်းမာရေး ထိခိုက်မှာ စိုးတဲ့ အတွက် ပြောနေတာပါ။ (Ohno)
သံပုရာသီး ဝယ်မယ့် အစား ရောက်သီး ဝယ်ရတယ်။
*နှုတ်ဆက်တဲ့ အနေနဲ့ စာ ရေးတာ။ သတိရတဲ့ အနေနဲ့ ဒီပို့စကတ် ပို့တာပါ။

2.2. 弱化した小辞-ဝါ-ဝဲによる名詞修飾節を取る格名詞

ခင်ဗျား ကြိုက်သလို ခရီးစဉ် စီမံကြည့်ပါ။ မျက်ခုံးက မင်နဲ့ ဆွဲထားသလို ထင်နေတယ်။
သူ မြန်မာပြည်ကို လွမ်းသလိုလို ကောင်းကင်ကို မော့ကြည့်နေတယ်။
စောင်းကောက် တီးတတ်တာ ကြေးဝိုင်း တီးတတ်သလောက် တန်ဖိုး မရှိဘူး ထင်တယ်။

မျှ <数量・程度の上限>「…だけ、限り」 ※もともとは動詞မျှ-「均等に分ける、数量が等しい」から派生した名詞アမျှである。အ-が落ちたのは、小辞-ဝဲと結び付いたため。
တတ်နိုင်သမျှ ကူညီပါမယ်။ စာအုပ် ဖတ်နိုင်သမျှ ဖတ်တဲ့ လူကို "စာကြမ်းပိုး"လို့ ခေါ်တယ်။

・∞だけでは例外的に名詞化節を取る。(名詞としての性質が弱くなり、小辞に近くなっている)

ရေ ကူးရမှာထက် ဖောင် စီးရမှာကို ပိုကြောက်တယ်။ (Ohno)

3. 格名詞を名詞として扱う根拠

・ဒါでなく ဒီ-を取る。(ဒီ-は後に来る名詞を限定修飾する要素である。)

ဒီအတွက် vs. ဒါနဲ့

cf. 日本語の「このため」 vs. 「これで」

・名詞化節でなく名詞修飾節を取る。(名詞修飾節の後に来るのは、当然ながら名詞である。)

-တဲ့ အတွက် vs. -တာနဲ့

cf. 日本語の「…するため」 vs. 「…するので」

文・名詞修飾節・名詞化節を「つくる」小辞 (1年次第1課・第12課・第14課)

文をつくる小辞	肯定			否定 (ဝ-とともに)
	非現実(未来・推量)	現実(過去・現在)	*	
言い切り～疑問 (情報の受け渡しにかかわる)	-ဝယ် (弱化した形は-ဝ)	-တယ် (弱化した形は-ဝ)	-ဝို	-ဘူး
要求・祈願(願望の表明にかかわる)		-φ		-နဲ့

名詞修飾節をつくる小辞	肯定		否定 (ဝ-とともに)
	非現実(未来・推量)	現実(過去・現在)	
	-ဝယ့်	-တဲ့	

名詞化節をつくる小辞	肯定・否定(ဝ-とともに)いずれも		*-ဝိုは直接体験した出来事をリアルタイムで伝える文をつくる。1年次9課コラム参照。
	非現実(未来・推量)	現実(過去・現在)	
	-မှာ	-တာ	

第1单元「動詞をとりまく要素」のまとめと補足

- ・文構造における位置づけ：述語動詞の支配下に入り、**それとともに動詞句を構成する。**
- ・意味解釈における位置づけ：述語動詞の表す出来事の中で不可欠の役割を果たしたり、述語動詞の表す出来事と何らかの関係(時間的前後関係・因果関係etc.)を持つ「もの」(entity)や出来事を表す。

	何を表す要素か		動詞にとってのその要素の重要度
	「もの」を表す	出来事を表す	
節	—	従属節(L.2) လာရင်၊လာလို့၊မလာခင်	おおむね低い
格句	名詞句+格名詞(L.3) မောင်မောင့်အတွက်၊မောင်မောင့်အစား	名詞修飾節+格名詞(L.3) လာတဲ့ အတွက်၊လာမယ့် အစား	おおむね低い
	名詞句+格句をつくる小辞(L.1) မောင်မောင်၊မောင်မောင့်ကို	名詞化節+格句をつくる小辞(L.1) လာတာ၊လာတာကို	小辞によって、また動詞の意味によってまちまち
	—	動詞句を含む複合名詞 လာကြောင်း(未習)၊လာဖို့	複合名詞の意味や動詞の意味によってまちまち
引用要素	名詞句+引用を表す小辞-လို့ မောင်မောင်လို့	文+引用を表す小辞-လို့ လာတယ်လို့၊လာပါလို့	おおむね高い

出来事を表す「とりまき要素」の動詞による選択

	引用文 -လို့	格句-名詞化節 -တာ၊-မှာ	格句-複合名詞 -ဖို့
主語として	×	○	×○(動詞による)
မေ့-	×	○(-မှာのみ)	○
感情タイプသနား-၊ကြောက်-	×	○	×
ကြည့်-၊နားထောင်-	×	○	×
「知る」タイプသိ-၊သတိရ-	○	○	×
「信じる」タイプယုံ-၊စဉ်းစား-	○ ≠	○	×
ကြား-	○ ≠	○	×
伝達タイプတိုင်-၊အကြောင်းကြား-	○ ≠	○	×
否定タイプငြင်း-၊တားမြစ်-	○否定 ≠	○肯定	×
မြင်-	○「思う」≠	○「見る」	×
ပြော-	○「…と言う」≠	○「…ことを言う」≠	○「…よう言う」
意図タイプရည်ရွယ်-	○ (人によって-မှာのみ○)	○	○
約束タイプကတိပြု-၊အာမခံ-	○ (人によって-မှာのみ○)	○	○
要求タイプခိုင်း-၊တောင်း-၊တိုက်တွန်း-	○命令・禁止	×	○
「思う」タイプထင်-၊ယူဆ-	○	×	×
質問タイプမေး-	○疑問	×	×

第4課 動詞の拡張(1):文法的な複合動詞

1年次のポイント (1年次第5課)

動詞の種類

・単純動詞 သောက်တယ်၊မသောက်ဘူး။ သနားတယ်၊မသနားဘူး။

・NVイディオム နားလည်တယ်၊နားမလည်ဘူး။ လာရကျိုးနပ်တယ်၊လာရကျိုးမနပ်ဘူး။

・複合動詞：語彙的(前の要素と後の要素が対等の関係で複合する)

အေးချမ်းတယ်၊မအေးချမ်းဘူး။ ကာကွယ်တယ်၊မကာကွယ်ဘူး။ ရောင်းဝယ်တယ်၊မရောင်းဝယ်ဘူး။

・複合動詞：文法的(後の要素が主であり、前の要素がそれに従属する)

Vတတ် <習得して得た技能>「…できる」；<傾向>「…のが常だ、…がちだ」

သူ ထာဝီ ဝတ်တတ်တယ်။ သူ (၉)နာရီလောက် လာတတ်တယ်။

Vနိုင် <選択の可能性>「…できる」「…てよい」<実現の可能性>「…(し)得る」

ဒီပန်းခြံထဲမှာ ဓါတ်ပုံ ရိုက်နိုင်သလား။ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်သလား။ လုံးဝ မဖြစ်နိုင်ဘူး ထင်တယ်။

Vချင် <主語の願望>「…たい」；<変化の起こる直前状態>「…(し)そうだ」

ပုဂံကို ရောက်ရင် မြင်းလှည်း စီးချင်တယ်။ ဒီစက်ဘီးက ပျက်ချင်နေတယ်။

Vခိုင်း <言葉による指図>「(人に)…するよう言う、…(き)せる」

အမေ ကျနော့်ကို စာ ရေးခိုင်းတယ်။

Vစေ <事態を引き起こす働きかけ>「…なるようにする、…(き)せる、…してもらう」

မိဘတွေ သမီးကို ကြိုက်သလို စာ ဖတ်စေတယ်။ လေမုန်တိုင်းက လှေကို မြုပ်စေတယ်။(Bernot)

- ・否定辞^①-を直接前接できるかどうか、文法的に独立した動詞かどうかをみる際の基準となる。
- ・ほとんどの学者によって「助動詞」とみなされる နိုင်-ချင်-စေ-を動詞として扱うのは、これらが တတ်-ခိုင်း-と同様の文法的・意味的性質を示すからである。

1. 文法的な複合動詞

1.1. Vသင့်IVထိုက်IVအပ် <当為>「…べきだ」 ※単独の動詞としていずれも「適合する・適切だ」

သူ ဒီအိမ်ဟောင်းမှာ မနေသင့်ဘူး။ ဒီအိမ်ဟောင်းဟာ (သူ) မနေသင့်ဘူး။

နှစ်ဖက်စလုံးက ပိုက်ဆံ မယူထိုက်ဘူး။ (Okell)

လုပ်အပ်တာကို မလုပ်ဘဲ မလုပ်အပ်တာကို လုပ်တယ်။ ဘာမှ အကျိုး မရှိဘူး။

1.2. Vကောင်း <賢明さ>「…(し)たほうがよい」(通常、否定で用いる)

ခင်ဗျား ဒီစာအုပ်ကို မဖတ်ကောင်းဘူး။ ဒီစာအုပ်ဟာ (ခင်ဗျား) မဖတ်ကောင်းဘူး။

ဒီလို လူမျိုးနဲ့ ရန်မဖြစ်ကောင်းဘူး။ လူသူရှေ့မှာတော့ ပြောကောင်းမယ် မထင်ဘူး။ (Okell)

1.3. Vလောက် 「十分…する、…のに十分だ、…(する)ほどだ」

ဒီအိမ်က ကျနော်တို့သုံးအိမ်ထောင် နေလောက်တယ်၊မနေလောက်ဘူး။

ကိုသိန်းမောင်လဲ ညောင်းလောက်ပြီ ထင်တယ်။(ရွှေဦးဒေါင်း)

သူတို့ အိမ် ရောက်လောက်ပြီလား။(Ohno)

1.4. Vသာ 「らくらく…する、容易に…する」 ※動詞သာ(သာယာ)「心地よい」

အဖေအမေကြောင့် သူ တသက်လုံး စားသာမယ်။ လူကြီး များလို့ ငါတို့ သိပ်မနေသာဘူး။
သူ့အမူအရာကို ကြည့်ရင် သူ့အကြံအစည်ကို သိသာတယ်။

1.5. Vခဲ 「めったに、なかなか…ない」(ခဲ-と共に用いない) ※動詞ခဲ (ခက်ခဲ ၊ ခဲယဉ်း)「難しい」

မြန်မာသီချင်း ဆိုတာ ဂျပန်ပြည်မှာ ကြားရခဲတယ်။
ဒီလောက် ကောင်းတဲ့ အုန်းနို့ခေါက်ဆွဲက သိပ်စားရခဲတယ်။ ဆိုင် ဖွင့်နိုင်လောက်တယ်။

1.6. Vလွယ် 「…(し)やすい」

လိမ္မော်သီးက ပုတ်လွယ်တယ်။ ဒီကောင် ကျောင်း ပျက်လွယ်တယ်။
အစိုးရစီမံကိန်း ပြောင်းလွယ်တယ်။

1.7. Vအား 「…(する)暇がある」(通常、否定で用いる)

သူငယ်ချင်းတွေ လာတာ များလို့ ကျမ စာ မဖတ်အားဘူး။

1.8. Vရဲ ၊ Vဝံ့ 「…(する)勇氣がある」 ※動詞ရဲ (ရဲရင့် ၊ ရဲဝံ့) ၊ ဝံ့စား ၊ ဝံ့ရဲ 「勇敢だ」

အဖေ ဆူမှာ ကြောက်လို့ မဖြူ ဒီအကြောင်းကို မပြောရဲဘူး။
အဖော် မရှိဘဲ တောထဲမှာ လမ်းလျှောက်ဝံ့သလား။

2. 前の要素が「従」で、後の要素が「主」であることの証明

2.1. 後の要素は前の要素より「強い」

・ Vခိုင်း ၊ Vဝေの場合…例えばအမေ ကျနော့်ကို စာ ရေးခိုင်းတယ်။という文の主語は、「母」(＝させる人＝
ခိုင်းの主語)であり、「私」(＝書く人＝ရေးの主語)ではない。いわば、**ခိုင်းが複合によってရေးの持っていた
「主語を決める権利」を奪ってしまった**わけである。

・ それ以外の場合(後の要素となるのがいずれも状態動詞である点に注意)…လုပ်「する」は動態動詞、ရှိ
「ある」は状態動詞であるが、လုပ်သင့်「すべきだ」ရှိသင့်「あるべきだ」はいずれも状態動詞である。つまり、
状態動詞である**သင့်が複合によって前の要素の時間的性質を「無効にして」**しまったのである。

2.2. -ဝို့による複合名詞を用いた言い換え

・ -ဝို့は動詞句を取って名詞化節なみの内容を持つ複合名詞をつくる要素である。できた複合名詞(下の
例で斜体にした部分)は、直後の動詞が取る要素(主語または補語)となっている。

-ဝို့による複合名詞を用いた形式

သူ ဒီအိမ်ဟောင်းမှာ နေဖို့ မသင့်ဘူး။
ကျနော် ညီလေးကို စာ ရေးဖို့ ခိုင်းလိုက်တယ်။

複合動詞を用いた形式

…… မနေသင့်ဘူး။
…… ရေးခိုင်းလိုက်တယ်။

左右の形式は互いに言い換えられる関係にあるので、左の形式で成り立つ「前の要素が後の要素に従属
する」という関係は、そのまま右の形式でも成り立っているはずである。

第5課 動詞の拡張(2):動詞を補助する小辞

1年次のポイント (1年次第6課)

- လိုက်<思い切り>「…てしまう、…てやる」;(状態動詞+-တာと共に)<感嘆>「…だなあ」
- ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ပြောလိုက်တယ်၊ပြောလိုက်။ ဒီခါတ်ပြား ကောင်းလိုက်တာ၊ဝယ်ချင်လိုက်တာ။
- မိ<不注意>「(つつい)…てしまう」;<無意識>「(ふと)…てしまう」
- ဂရုမစိုက်လို့ သူ ခဏခဏ ခလုတ်တိုက်မိတယ်။
- ခဲ့<現在位置への移動>「…てくる」;<過去>「…た」
- မနက်ဖန် (၈)-နာရီလောက် လာခဲ့မယ်၊လာခဲ့ပါ။ ရန်ကုန်မှာ နေတုန်းက ပျော်ခဲ့တယ်နော်။
- ဖူး<過去の経験>「かつて…た」「…たことがある」
- မောင်မောင်က ဒီစာရေးဆရာနဲ့ တွေ့ဖူးမယ် ထင်တယ်။
- ကြ<主語の複数・個別性>;<相互動作>「…あう」
- မောင်မောင်နဲ့ မောင်ဘ ဒီခွေးကို တုတ်နဲ့ ရိုက်ကြတယ်။ မောင်မောင်နဲ့ မောင်ဘ ရိုက်ကြတယ်။
- ရ<不可避性>「…ねばならない」「…に違いない」
- ဒီအခန်းထဲမှာ ဖိနပ် ချွတ်ရတယ်၊ချွတ်ရမယ်၊မချွတ်ရဘူး။ သူ အာမခံတယ် ဆိုရင် အကြံတခုခု ရှိရမယ်။
- သေး၊-ဦး<前の事柄を引き継ぐ>「まだ」「さらに」 ⇔ -တော့<前の事柄とは異なる>「もう」「やっ」と
- (၅)-ကျပ် ကျန်ပါသေးတယ်။ (၅)-ကျပ်ဘဲ ကျန်ပါတော့တယ်။
- သူ မလာသေးပါဘူး။ သူ မလာတော့ပါဘူး။ သွားပါအုံးမယ်။ သွားပါတော့မယ်။
- အရက် သောက်ပါအုံး။ အရက် သောက်ပါတော့။ မစဉ်းစားပါနဲ့အုံး။ မစဉ်းစားပါတော့။

※意味的性質と文中での位置から、3類に分けられる。

A: 出来事により精密な客観的描写を行うもの。(「1年次のポイント」の-လိုက်から-ကြまでと、1.)

B: 出来事に対する話し手の主観的なコメントを行うもの。(「1年次のポイント」の-ရと、2.)

C: -သေး၊-ဦးおよび-တော့

1. 動詞を補助する小辞A類(客観的な描写を行うもの)

1.1. -ကုန်<対象全体に動作・変化が及ぶ>「ことごとく…」「…(し)つくす、…てしまう」

ဒီနွေရာသီ အရမ်း ပူလို့ ဒီရေကန် ခြောက်ကုန်တယ်။

တူလေးက ကျမခဲတံ အားလုံး ချိုးကုန်ပြီ။

မဟုတ်ရင် တော်တော် ပြဿနာ ဖြစ်ကုန်မှာ။(မောင်သာရ)

1.2. -နှင့်「先に…」

ကျနော် အရင် ဇာတ်ရုံ သွားပြီး လက်မှတ် ဝယ်နှင့်မယ်နော်။

ဒီည ကျနော် နောက်ကျရင် တယောက်ထဲ ညစာ စားနှင့်ပါ။

1.3. -ဖြစ်<困難を排しての達成>「何とかして…」「…(し)おおせる」

ဇွဲ မရှိလို့ ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့ မဖတ်ဖြစ်ဘူး။ မြန်မာစွယ်စုံကျမ်းတစ်စုံ ဝယ်ဖြစ်အောင် ဝယ်ခဲ့မယ်။

1.4. -ရက် <非情さ>「あえて…」；(否定で)「とても…できない、してられない」

သူ စိတ်ပျက်နေတာကို ကျမ မကြည့်ရက်ဘူး။

1.5. -လှ <実現直前>「今にも…(し)そうだ」「もうじき…」(文をつくる小辞-ပြီးとともに多く用いられる)

မိုးရွာလှပြီ။ ကြိုး ပြတ်လှပြီ။ ဟင်း ကျက်လှပြီလား။(Ohno) ရထား ထွက်လှ နီးပြီ။

1.6. -လွန်း၊-အားကြီး <許容範囲外>「…すぎる」(否定では用いられない)

ဆူးလေက မင်္ဂလာဒုံအထိ ဆိုရင် (၁၀)မိုင်ကျော် ရှိတယ်။ လမ်းလျှောက်လွန်းတာပဲ။
နေပူလွန်းလို့ ဘယ်ကိုမှ မသွားချင်ဘူး။ စိတ်မချလွန်းလို့ လိုက်လာရတာဘဲ။(Ohno)
အင်းယားကန်ဟိုတယ်အထိ သုံးရာ ဆိုရင် ဈေးကြီးလွန်းအားကြီးတယ်။

1.7. -လှ 「非常に…」(状態動詞とともに用いられることが多い)

ထမင်း ဆာလှကြပြီ။ ဒီညဟာ ချမ်းအေးလှတဲ့ ညပါ။(Ohno)
သူငယ်ချင်းနဲ့ မတွေ့ရတာ ကြာလှနေပြီ။ သိပ် ပြဿနာ မရှိလှပါဘူး။

2. 動詞を補助する小辞B(主観的なコメントを行うもの)

2.1. -ပြန် <出来事の再現>「また…」(感情的なニュアンス---「またか」「そらきた」のような---を持つ)

မီး ပျက်ပြန်ပြီ။ ပန်ကာ မလည်တဲ့ အခန်းမှာ စာ ဖတ်ရပြန်တယ်။
သူ မလာပြန်ဘူးလား။ cf. သူ ပြန်မလာဘူးလား။(→副詞的動詞)

2.2. -ရှာ <主語に対する哀れみ>「かわいそうに…」「気の毒に…」「ご苦労にも…」

ဂျပန်ပြည်တောင်ပိုင်းမှာ ရေ နည်းလို့ လူတွေ ဒုက္ခရောက်နေရှာတယ်။
တိုကျိုမြို့သားသူငယ်ချင်းနှစ်ယောက် တလတကြိမ်တောင် မတွေ့ရရှာဘူးတဲ့။

3. 動詞を補助する小辞の順序

3.1. A類・B類

一般に V(動詞) [… A類 … -ကြ] [… B類 …]-ပါ(話し手のモードを表す小辞) …

3.2. C類(1年次でも学習したが、正しく覚えていない人も多いだろうからもう一度)

မ	V	သေး	ပါ	ဘူး	(1)	မ	V	တော့	ပါ	ဘူး		
	V		ပါ	သေး	တယ်	(2)	V		ပါ	တော့	တယ်	
	V		ပါ	အုံး	မယ်		V		ပါ	တော့	မယ်	
မ	V		ပါ	နဲ့	အုံး	(3)	မ	V		ပါ	နဲ့	တော့
	V		ပါ	φ	အုံး		V		ပါ	φ	တော့	

第6課 動詞の連続

1 年次のポイント (1 年次第 10 課・第 11 課)

連続する出来事を表す動詞連続

မနေ့က ရွှေပုစွန်မှာ မုန့် ဝယ်စားသလား။ -- ဝယ်မစားပါဘူး။

主動詞+補助動詞

ဒီဆိုင်က ထမင်းကြော် အရမ်း ကောင်းလို့ နည်းနည်း မြည်းကြည့်ပါအုံး။
ပိုက်ဆံ စုမထားပဲ အကုန်လုံး သုံးလိုက်မိတယ်။ ကမ္ဘာအေးဘုရားရှေ့မှာ ဓါတ်ပုံ ရိုက်ပေးမယ်။
ကာတွန်းစာအုပ်ဘဲ ဖတ်မနေနဲ့။ ဂျပန်သံရုံး ရောက်တဲ့ အခါ ဒီအကြော်ဆိုင် ဖွင့်နေတယ်။
ဗမာစကား တော်တော် ပြောတတ်လာပြီ။ နှစ်နှစ်လောက် ကြာရင် ဗမာလူမျိုးအစစ်လို တတ်သွားမယ်။
ထမင်း စားပြီးပြီလား။ -- စားပြီးပြီစားလို့ မပြီးသေးဘူး။

副詞的動詞+主動詞

ဘတ်စကားက စီးလို့ သိပ်မကောင်းဘူး။ ဒါပေမယ့် မြို့ပတ်ရထားက ပိုဆိုးတယ်။
ရှင် ခဏခဏ နောက်လို့ ကျမ ဆက်မပြောချင်ဘူး။ ဒီနေ့က ကုလားရုပ်ရှင်ကားအသစ် စပြမယ်။
ဓါတ်ပုံ ကြည့်တော့ ခရီးအကြောင်း ပြန်သတိရတယ်။ စင်္ကာပူကုန်တိုက် ဘယ်မှာလဲလို့ ထပ်မေးရမယ်။

※動詞連続は、(意味的にはともかくとして)文法的に独立した複数の動詞が並んだものである。

1. 副詞的動詞

• ကြို 「前もって、あらかじめ」(通常の動詞としては「出迎える」)

ကျမ မေးတဲ့ မေးခွန်း ကြိုသိသလို သူ ချက်ချင်း ဖြေတယ်။

• လျှောက် 「でたらめに、やみくもに」(通常の動詞としては「歩く」)

မဟုတ်တာတွေ လျှောက်မပြောနဲ့။ -- လျှောက်ပြောတာ မဟုတ်ဘူး။ ထိုင်ပြောတာ။

• လိုက် 「連れ立って、いっしょに」(通常の動詞としては「いっしょに行く」)

ကျနော် နေဖို့ အိမ်ကို အတူတူ လိုက်ရှာပေးမလား။

• ဝိုင်း 「大勢で、いっしょに」(通常の動詞としては「取り巻く」)

သူငယ်ချင်းတွေအားလုံး ကျမအိမ်မှာ အားရပါးရ ထမင်းဟင်း ဝိုင်းစားကြတယ်။

• ခိုး 「こっそり」(通常の動詞としては「盗む」)

သူက မိဘတွေ မသိအောင် အပြင် ခိုးထွက်ပြီး ဆိပ်ကမ်းဘက်ကို ပြေးလာတယ်။

2. 動詞連続(လာ-V|သွား-V <場面設定>「その場所に来て/行ってVする」; 転じて「Vしに来る/行く」)

မနေ့ည မောင်မောင် ကျမဆီကို လာပြောတယ်။ ဒီကလေး စိန်စိန်အနားကို သွားကပ်တယ်။
မနက်ဖန် (၅)နာရီခွဲမှာ ဓါတ်ပုံ ယူနိုင်တယ်။ မမေ့အောင် လာယူပါနော်။
ကျနော် ဟိုလက်ဖက်ရည်ဆိုင်မှာ ကြက်သားပလာတာ သွားစားမယ်။

3. 動詞連続の意味の多様さ

3.1. -လာ-သွား を含む動詞連続

<動作+移動> အလုပ်မှာ ရလာတဲ့ ငွေ တပြားမှ မကျန်တော့ဘူး။

မြို့ထဲကို သွားမယ် ဆိုရင် မောင်ဘကိုလဲ ခေါ်သွားပါ။

စက်ဘီး စီးလာတဲ့ လူက လွဲပြီး အားလုံး တက္ကစီနဲ့ သွားတယ်။

မိုးရာသီမှာ နေ့တိုင်း ကျောင်းကို လမ်းလျှောက်သွားရတယ်။

<移動+方向> ဒီနေ့ တရုတ်ပြည်က ပညာတော်သင်(၅)-ယောက် ရောက်လာတယ်။

ခေါင်းလောင်း မြည်တာနဲ့ တပြိုင်နက် ကလေးတွေ အပြင် ထွက်သွားတယ်။

<出来事の持続>(半ば補助動詞化) -လာは過去から現在-သွားは現在から未来への持続。

အထမြောက်အောင် ကြိုးစားလာတယ်၊ ကြိုးစားသွားမယ်။

ဒီလူ မြန်မာစကားတခုပဲ သုတေသန လုပ်လာတယ်။ ဒီအကြောင်းကို ဆက်စဉ်းစားသွားမယ်။

<変化の進行/完了>(完全に補助動詞) ထမင်း ကျက်လာပြီ။ မီးဖို ပျက်သွားပြီ။

အခု မန္တလေးတိုင်းမှာ တော်တော် အေးလာပြီ။ ဟင်းချို တော်တော် အေးသွားပြီ။

3.2. -ပေး-を含む動詞連続

<動作+授与> ညီလေးက အမေ့ကို မုန့် ဝယ်ပေးပါလို့ နားပူတယ်။

<恩恵を与える>(補助動詞) အဘိဓာန်အသစ် ထုတ်ရင် ပို့ပေးမယ်လို့ ဆရာမ ကတိပေးတယ်။

ကျနော့အတွက် တံခါ ဖွင့်ပေးမလား။

<動作の方向性を示す> သင်ပေးတယ် ⇔ သင်ယူတယ်။ ချေးပေးတယ် ⇔ ချေးယူတယ်။

<他動の意味を付加する> အမေ သမီးကို ဂျပန်ဝတ်စုံ ဝတ်ပေးတယ်။

နောက်မှာ ခင်ဗျားကို ဆိုင်ရှင်နဲ့ မိတ်ဆက်ပေးမယ်။

※最後の2つの場合はイディオム化しており、全ての動詞について可能なわけではない。

4. 動詞連続の文法的ふるまい

4.1. 否定辞の位置

・通常の連続と「副詞的動詞+主動詞」の場合には、つねに最後の動詞に前接。

ထမင်း ချက်မစားဘူး။ ထပ်မပြောပါနဲ့အုံး။

・「主動詞+補助動詞」の場合には、最後の動詞に前接しないこともある。

တံခါး ဖွင့်ကြည့်ဘူး။ ??မဖွင့်ကြည့်ဘူး။ မုန့် စားမနေနဲ့။ *မစားနေနဲ့။

4.2. -ပြီး-による言い換え

・通常の動詞連続と「副詞的動詞+主動詞」の場合には可。

ထမင်း ချက်စားတယ်။ = ထမင်း ချက်ပြီး စားတယ်။ ထပ်ပြောပါအုံး။ = ထပ်ပြီး ပြောပါအုံး။

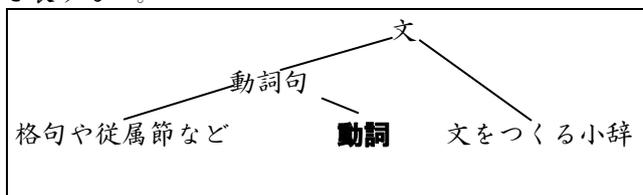
・「主動詞+補助動詞」の場合には不可

တံခါး ဖွင့်ကြည့်တယ်။ ≠ တံခါး ဖွင့်ပြီး ကြည့်တယ်။ ခဲတံ ကျိုးသွားတယ်။ *ခဲတံ ကျိုးပြီး သွားတယ်။

第2単元「動詞の構造」のまとめと補足

☆動詞のもとと動詞

- ・**動詞のもと**(言語学では「動詞形態素」と呼ぶ)…それ以上分解すると意味をなさなくなる最も基本的な言語単位のうちで、動作・変化・状態などの意味を表すもの。
- ・**動詞**…格句(主語・補語)や従属節などを取って動詞句を形成し、さらに文や節をつくる小辞に取られて、それぞれの文・節を形成する、という**文法的な働きを持った単位**。

★動詞のもとの使われかた

・**単独で動詞になる(単純動詞)**

※全ての動詞のもとが、単独で動詞になれるわけではないことに注意！もともと複合動詞中でしか使われないもの、複合動詞の中でしか生き残っていないものなどがある。

・**名詞のもとと結びついて動詞になる(NVイディオム)**

・**他の動詞のもとと結びついて動詞になる(複合動詞)**…第4課で学習

- ・接辞を付加することで名詞になる(派生名詞)…次の課で学習
- ・名詞のもとと結びついて名詞になる(複合名詞)…同じく、次の課で学習

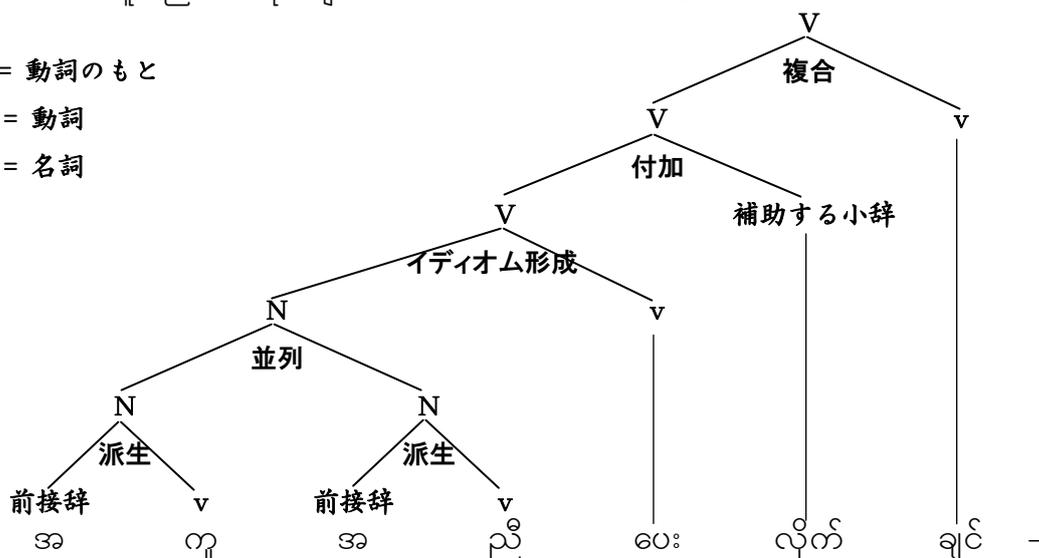
※実際には、動詞・名詞を問わず、語の形成はもっと複雑である。

例：အကူအညီ ပေးလိုက်ချင်- 「援助を与えてやりたい」

v = 動詞のもと

V = 動詞

N = 名詞

まともに考え始めると頭が痛くなってくるが、このような要素の再生産(再利用?)によって語彙は豊かになっていくのである。(新しい概念を表すたびに新しい形を作っていたのではとても覚えきれない。)

☆動詞連続の表す意味・果たす機能

- ・動詞連続の意味のうち最も基本的なものは、<連続する出来事>「…てそれから…」と考えられる。
- ・動詞連続の意味の取り方や働きのバラエティーを生み出す要因となっているのは、

(1)連続する出来事というもののとらえかた:実際には出来事は同時に起こっているかもしれないし、重なり合っているかもしれない。それをともかくも連続する出来事としてとらえて動詞連続の形で表すから、解釈上のバラエティーが生じるのである。

(2)文法的パターン化:「とりまく要素—主の要素」「主の要素—補助する要素」といった文法的なパターンに従って、動詞連続の要素が解釈しなおされる。副詞的動詞は前者の例。補助動詞は後者の例。

(2)文脈中に現れた「もの」を指示する

မြန်မာပြည်မှာ ကမ္ဘာအကြီးဆုံးခေါင်းလောင်း ရှိတယ်လို့ ကြားဘူးတယ်။
-- ဟုတ်တယ်။ ဒီကောင်းလောင်းကြီးဟာ မင်းကွန်းမှာ ရှိတယ်။

1.2.名詞を修飾する格句：格句をつくる小辞によってつくられるもの

- ・…N-ရဲ့ <所有者><動作・出来事・状態の主体>「…の」
- ※文の主語に対応する。人称名詞の名詞修飾形と同じ働きをする。

ဆရာဦးသောင်းထွဋ်ရဲ့ စာအုပ်၊ ကချင်ပြည်နယ်ရဲ့ လူဦးရေ၊ အလုပ်သမားရဲ့ အထင်အမြင်

- ・…N-နဲ့ <持ちもの・付随するもの>「…をもった、…つきの」 ※文の-နဲ့ 格句に対応する。

မျက်မှန်နဲ့ အဘိုးကြီး၊ ဆံထုံးကြီးနဲ့ မိန်းမ(「緬漢詞典」)၊ ကော်ဇောနဲ့ အခန်း

1.3.名詞を修飾する格句：格名詞によってつくられるもの

- ・အထိ ဒီအထိ စာမျက်နှာ (Okell)၊ ပဲခူးအထိ လမ်းခရီး
- ・အပြင် မောင်မောင်အပြင် လူတွေ၊ cf. ဒီပြင် ဆိုင်
- ・လိုလို ပိတောက်လိုလို ပန်း၊ cf. သူ့လို လူမျိုး၊ ဒီလို ကိစ္စ

1.4.名詞を修飾する複合名詞

- ・…Vဖို့ သယ်ဖို့ ပစ္စည်း၊ ပစ္စည်း သယ်ဖို့ လူ   ・…Vပြီးသား ငါ ဖတ်ပြီးသား စာအုပ်

2. 再帰表現 ကိုယ့်-N… ကိုယ့် (သူ-N… သူ၊ ငါ-N… ငါ etc.)「自分の…を自分で」

ကိုယ့်တာဝန်ကို ကိုယ် ယူမယ်။ မောင်မောင် သူ့အလုပ်ကို သူ လုပ်တယ်။
ငါ့ကိုယ် ငါ သနားမိတယ်။ ကိုယ့်ကိုယ်(ကို) (ကိုယ်) အားကိုးပါ။※2つの( )のどちらかが必要
ကိုယ့်ဟာ ကိုယ်၊သူ့ဟာ သူ၊ငါ့ဟာ ငါ ကား မောင်းတယ်။ ကိုယ့်ဘာသာ ကိုယ်

3. 名詞を補助する小辞

3.1. -တွေ <名詞の複数>(特定の個人を指す名詞—人称名詞・個人名・親族呼称など—以外の名詞)

ခဲတွေ၊ ဒါတွေ၊ လူတွေ၊ ကျောင်းဆရာတွေ၊ မိုးတွေ ရွာတယ်။ အော်သံတွေ ကြားရတယ်။

3.2. -တို့ 「…たち(=…を含む人々)」(人称名詞・個人名・親族呼称などのみ)

ကျမတို့၊ သူတို့၊ မောင်မောင်တို့၊ အဖေတို့၊ ဆရာတို့၊ ကျနော်တို့အိမ်၊ ခင်ဗျားတို့မိသားစု

4. 例示の表現

- ・ A-တို့ B-တို့(どんな名詞でも)၊ A-တွေ B-တွေ(固有名以外と)「AやBなど」
- ・…တို့ ဘာတို့၊…တွေ ဘာတွေ「…など」

မောင်မောင်တို့ မောင်ဘတို့၊ ကြည့်မြင်တိုင်တို့ လှိုင်တို့၊ သရက်ပင်တွေ ငှက်ပျောပင်တွေ
မွန်စာ သင်ချင်ရင် ကျနော့်ဆီမှာ ရှိတဲ့ စာအုပ်တွေ ဘာတွေ အားလုံး ငှါးလိုက်မယ်။

第8課 数量を表す表現

1 年次のポイント (1 年次第7課)

- ・ 数名詞 တစ်(၁)၊ နှစ်(၂)၊ သုံး(၃)၊ လေး(၄)၊ ငါး(၅)၊ ခြောက်(၆)၊ ခုနစ်(၇)၊ ရှစ်(၈)၊ ကိုး(၉)
- ※疑問の数名詞は「何…」はတယ်နှစ်-
- ・ 数量表現 = **数名詞(1~9) - 計数・計量名詞** の複合 数えられる/計られる名詞の後に置かれる計数名詞…数えられる名詞(またはその一部)と形が同じものと、そうでないものがある。
- လူနှစ်ယောက်၊ သင်္ဘောသီးဘယ်နှစ်လုံး၊ ခဲတံငါးချောင်း၊ အလုပ်တစ်(စ်)ခု၊ ခွေးတစ်(စ်)ကောင်၊ အိမ်ခြောက်အိမ်၊ နိုင်ငံကိုးနိုင်ငံ၊ အပိုင်းရှစ်ပိုင်း၊ သစ်ပင်လေးပင်၊ ရေခွက်သုံးခွက်၊ အထည်ခုနစ်ထည်၊
- 計量名詞ကော်ဖီသုံးခွက်၊ ဆီနှစ်ပုလင်း၊ ဂျုံမှုန့်တစ်(စ်)အိတ်၊ ဩဇာသီးနှစ်ခြင်း၊ မီးခြစ်တစ်(စ်)ပူး
- ・ 位の数の名詞…計数・計量の名詞に準ずる -ဆယ်(-၀)၊ -ရာ(-၀၀)၊ -ထောင်(-၀၀၀)၊ -သောင်း(-၀၀၀၀)၊ -သိန်း(-၀၀၀၀၀)၊ -သန်း(-၀၀၀၀၀၀)။ တစ်ထောင် ကိုးရာ လေးဆယ့် ခုနစ်
- ・ 位の数と数量表現
10の倍数でない(=တစ် ~ ကိုးで終わる)場合 **数 - 計数・計量名詞**
ကျောင်းသူကျောင်းသား ဆယ့်ခုနစ်ယောက်၊ စေတီပုထိုး နှစ်ထောင်နှစ်ရာတစ်(စ်)ဆယ့်ခုနစ်ဆူ
- 10の倍数である場合 **(အ - 計数名詞) + 数**
ဒီအခန်းထဲမှာ ကွန်ပျူတာ (အလုံး)နှစ်ဆယ် ရှိတယ်။ cf. မြို့ တစ်(စ်)ရာနှစ်ဆယ်။
- ※10の場合には、上のパターンに加えて **ဆယ် + 計数名詞** も可能
လူ ဆယ်ယောက်၊ လူ (အယောက်)တစ်(စ်)ဆယ် ※တစ်ဆယ်ယောက်は不可。
- ・ 数量表現を補助する小辞 ခဲတံ ငါးချောင်းလောက် ယူထားပါ။

※数・計数・計量などの表現はすべて名詞である。なぜなら、単独で主語・補語になれるからである。
 ※そうだとすると、数名詞と計数・計量名詞の複合からなる数量表現も、やはり名詞の一種であることになるだろう。以下ではこれを**数量名詞**と呼ぶことにしよう。

1. 単位の数量名詞 **数名詞(1~9) - 単位名詞**

သူ့အရပ်က ခြောက်ပေရှစ်လက်မ ရှိတယ်။ ရန်ကုန်က မန္တလေးအထိ ဘယ်နှစ်မိုင် ရှိသလဲ။
 ဒီပန်းခြံကို ဆယ့်သုံးဧက ချဲ့တယ်။ အိမ်ဖော်မိန်းမက ရှမ်းဆန် ပြည်နှစ်ဆယ် ဝယ်ခဲ့တယ်။
 ဒီသုံးယောက် ဝက်သား တစ်ပိဿာကို စားကုန်ပြီ။ ပြည်ကြီးငါး တစ်ကျပ်သား ပေးပါ။
 သူ့ကို တစ်နာရီ မိနစ်နှစ်ဆယ်လောက် စောင့်ခိုင်းတယ်။
 ဒီကနေ့ အမြင့်ဆုံးအပူချိန်ခန့်မှန်းချက်က (၁၀၄)ဒီဂရီ ဖြစ်ပါမယ်ရှင်။
 ကြက်သားဆီပြန်တပွဲ ၈၅ကျပ်၊ ခရမ်းချဉ်သီးသုပ် ၄၀၊ ဘီယာ ၅၀၊ စုစုပေါင်း ၁၇၅ကျပ်။

2. 動詞を修飾する数量名詞

2.1. 数名詞 + 回数を表す計数名詞

ဘုရားစာကို သုံးကြိမ် ရွတ်ဆိုတယ်။ ကျမ ဒီတံဆိပ်ကို သုံးလေးခါ မြင်ဘူးပါတယ်။
 မြန်မာပြည် မသွားခင် ဇာတိကို နောက်တစ်(စ်)ခေါက် ပြန်လာပါ။
 cf. ဒီပြဿနာ တခါတည်း ပြေလည်သွားပြီ။

2.2. 数名詞+動詞

သစ်သားကို ဓားနဲ့ တ(စ်)ထစ်နှစ်ထစ် ထစ်တယ်။ တ(စ်)ကပ် ကပ်လိုက်စမ်းပါဦး။
အိမ်အထိ တပြေးတည်း ပြေးသွားတယ်။ ဒီအနီးတဝိုက်မှာ တငြိမ်တည်း ငြိမ်နေတယ်။

3. 数名詞を含まない数量名詞

အားလုံး「全部(の)」 အားလုံးက သူ့ကို လူမိုက်လို့ ယူဆကြတယ်။

ဒီခရီးသည်က ရွာသူရွာသားအားလုံးကို နှိုတ်ဆက်ပြီး ပြန်သွားတယ်။

အများ「多く(の)」 (ရပ်ကွက်ကလူ)အများက ဒီပေါက်ကွဲမှုအကြောင်းကို သိတယ်။

တော်တော်များများ「かなり多く(の)」 သူ ရုပ်ရှင်မင်းသမီးတော်တော်များများနဲ့ တွေ့ဘူးတယ်။

အနည်းငယ်「少し(の)」 ဟင်းထဲကို မဆလာအနည်းငယ် ထည့်ရင် ပိုအရသာရှိမယ်။

တချို့「いくつかの、ある…」 ※他の表現と違って、名詞にかかる場合、必ず前からかかることに注意。

တချို့ဆိုင်က လက်ဖက်သုပ်ထဲမှာ ခရမ်းချဉ်သီး ပါတယ်။

4. さまざまな数の表現

4.1. 序数 数詞+計数・計量の名詞の後に-မြောက်をつける。

အောင်ဆန်းအားကစားကွင်းမှာ (၂၇)ကြိမ်မြောက် အားကစားပြိုင်ပွဲ ကျင်ပတယ်။

※1~10の序数を表す場合には、パーリ語起源の語も用いられる。

ပထမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမ၊ ဆဋ္ဌမ၊ သတ္တမ၊ အဋ္ဌမ၊ နဝမ၊ ဒသမ

4.2. 倍数 数詞+ဆ

သူ့လခ သုံးဆ တိုးလာတယ်။ ‘ကိုနီရီကီ’ အလေးချိန်က ‘မိုင်နီအူမီ’ရဲ့ နှစ်ဆခွဲလောက် ရှိမယ်။

4.3. 分数 (分母)-ပုံ (分子)-ပုံ

※1/2, 1/4については、特別の形がある。

ကိတ်မုန့်က ခြောက်ပုံတစ်ပုံပဲ ကျန်တော့တယ်။ အစ်မက သုံးပုံနှစ်ပုံ စားပစ်လိုက်တာပါ။

ဒီပေါက်စီ တဝက်လောက် မြည်းကြည့်ပါ။ နှမ်းဆီ အစိတ်သား ဘယ်လောက်လဲ။

4.4. 小数 ဒသမはここでは「小数点」の意

သုံး ဒသမ တစ် လေး တစ် ငါး ကိုး နှစ် ခြောက် ငါး သုံး ငါး …

5. 数量名詞を補助する小辞

-နီးပါး တမိုင် မကဘူး၊ နှစ်မိုင်နီးပါးလောက် ရှိလိမ့်မယ်။ (Ohno)

-ကျော် တိုကျိုမှာ တ(စ်)နှစ်ကျော်(ကျော်)ပဲ နေသေးတယ်။

-တိတိ (၁၀)-နာရီတိတိမှာ သူ့ဆီကို ဖုန်းဆက်တယ်။

-စလုံး သူတို့ သုံးယောက်စလုံး အသား ရှောင်တယ်။ နှစ်ဘက်စလုံး မှားတယ်။

-လုံး မနက်ဖန် မြန်မာပြည် တ(စ်)ပြည်လုံး သာယာပါမယ်။

cf. တ(စ်)အိမ်သား လုံးက အအေးမိတယ်။

-စီ ငါတို့ သီချင်းတ(စ်)ပုဒ်စီ ဆိုတယ်။ တ(စ်)ယောက်ကို သုံးလုံးစီ ပေးတယ်။

第9課 動詞からの派生・複合名詞(1)

1 年次のポイント(1 年次第 8 課・第 11 課・第 14 課の各コラム)

・ 前接辞ア-による動詞からの派生名詞

အကူအညီ၊ အကျွေး၊ အငြိအငြင်၊ အစည်းအဝေး၊ အတက်အဆင်း၊ အတွေ့အကြုံ၊ အပြန်၊ အရှက်၊ အလဲအလှယ်၊ အလှ၊ အသိအမှတ်၊ အသုံးအနှုန်း။ အကောင်း၊ အကြော်၊ အကြံ၊ အကြီး၊ အခဲ၊ အခက်အခဲ၊ အချစ်၊ အချို၊ အစစ်၊ အစိမ်း၊ အတော်၊ အထူး၊ အဖြူ၊ အဖြူ၊ အမှန်၊ အလုပ်၊ အဝ၊ အသိ၊ အအေး

・ 動詞の重複によってできた派生名詞

ကောင်းကောင်း၊ ကြီးကြီး၊ တော်တော်၊ နုနည့်ည့်၊ မြန်မြန်၊ သေးသေးလေး၊ အကွက်ကျကျ

・ 動詞と複合する名詞要素

ဗမာဟင်း ချက်နည်းပြုတ်နည်းကို နည်းနည်းပါးပါး သိတယ်။

・ -တို့による複合名詞の「もの」用法

ကလေး စားဖို့ ရှိသလား။

参考：-တာによる名詞化節の「もの」用法

ခင်ဗျား ကြိုက်တာ ဝယ်ပေးမယ်။ ပိုလှတာ လိုချင်တယ်။

ပညာ ဆိုတာမှာ အမှားအမှန်အချိန်အခါကို ချင့်ချိန်သိခြင်းလည်း ပါတယ်။

※このテキストでは、ビルマ語の語類として名詞・動詞・小辞の3類を立てる。具体的な意味を持つ語で動詞類でないもの(文をつくる小辞-တယ်などと結び付かないもの)はすべて名詞類に属するとみなす。

1. 派生・複合名詞について理解するためのポイント

1.1. 指し示すものの種類

- ・ 出来事名詞…「Vしたということ」「Vであるということ」などに当たるもの。
- ・ 「もの」名詞…「Vする人」「Vされるもの」「Vする場所」「Vする時間」「Vするしかた」など。

※どちらか一方のタイプに属するものが多いが、အVIVစရာなど両方のタイプに属し得るものもある。

1.2. 文法的ふるまい

・ 普通の名詞らしいもの…人称名詞・指示名詞の名詞修飾形(သူ-ဒီ-など)・名詞修飾句(N-ရဲ့など)・名詞修飾節(-တဲ့၊-မယ့်)などを取る。他動詞の場合は、対象の補語も取り得る。

သူ့ ရေးနည်း ကလေးတွေအားလုံး သိတဲ့ ကစားနည်း ထမင်း ချက်နည်း

・ 文に近いもの…名詞を修飾する要素は取らず、かわりに文に現れる主語・補語・従属節などを取り得る。(取らねばならない、とは言っていない。文の場合だって、要素の省略はごくあたりまえに起こる。)

နိုင်ငံခြားသား ကောင်းကောင်း အကျင့်မရဲ့ ဗမာစကား မှန်မှန် အသံထွက်ဖို့ (ခက်တယ်။)

2. 派生名詞

2.1. 派生のいろいろ

・ ほとんどが、ものや出来事の様態を表わし、普通の名詞らしい性質を持つ。

ခပ်VV 「やや…」

ခပ်ကျယ်ကျယ်၊ ခပ်နုနု၊ ခပ်တည်တည်၊ ခပ်ပြုံးပြုံး၊ ခပ်ဝဝ

တVV

တဖြည်းဖြည်း၊ ရင်တထိတ်ထိတ်၊ တလူးလူးတလည်းလည်း

အVV

အတူတူ၊ အထပ်ထပ်၊ အနိုင်နိုင်၊ အလိုလို

N တV (NV熟語動詞から)

စနစ်တကျ၊ နေရာတကျ၊ အကျွမ်းတဝင်၊ အရေးတယူ

N ၎V (NV熟語動詞から) စနစ်မကျ ဖြစ်သွားတယ်။ cf. စနစ်မကျဘူး။
 ၎V₁ ၎V₂ မချမ်းမသာ၊ မရှင်းမလင်း၊ မသာမယာ၊ မပြေမလည်
 ၎V တV 「…するかしらないか」 မကျက်တကျက်၊ မကြားတကြား၊ မပွင့်တပွင့်
 Vကနဲ ငေါက်ကနဲ၊ လွှားကနဲ cf.(擬音語・擬態語) ရုတ်ကနဲ၊ ဖြုန်းကနဲ
 Vစရာ <原因・必要な物> ကြောက်စရာ၊ စဉ်းစာစရာ၊ ဖတ်စရာမှတ်စရာ၊ သိကောင်းစရာ
 <必要性・可能性> ဒီနေ့ ဈေး သွားဝယ်စရာ မလိုဘူး။ ဖြစ်နိုင်စရာ ရှိတယ်။

2.2. 派生名詞を含む熟語表現

အV ခိုင်း-<言葉による指図> အဖေ သားကို အိမ်ပေါ် အတက် ခိုင်းတယ်။
 အV ခံရ-<被害> ကျနော် (သူ့)အရိုက် ခံရတယ်။ ကျနော် သူ့ဆီမှာ အရိုက် ခံရတယ်။
 သင်္ကြန်မှာ သူ တော်တော် ရေပက် ခံတယ်၊ခံရတယ်။ (ရေပက်=ရေ+အပက်)
 အV-ကြီး<甚だしき>ဒါ အကြာကြီး မခံနိုင်ဘူး။ စိတ် အပျက်ကြီး ပျက်သွားတယ်။
 အV-ဆုံး<最上級> မချို အမြန်ဆုံး လာတယ်။ ကမ္ဘာပေါ်မှာ အကြီးဆုံး လျောင်းတော်မူဘုရား
 Vစရာ ကောင်း-<感情動詞とともに>「その感情を引き起こす性質に満ちあふれている」
 ဒီကောင် စိတ်ညစ်စရာ ကောင်းတယ်။ cf. ငါ ဒီကောင်ကို စိတ်ညစ်တယ်။

3. 動詞からの複合名詞・普通の名詞らしいもの

a)「もの」名詞

※ここでいう「もの」は、狭義の物の他に、人・場所・時間などを含んだ通常より広い意味で用いられる。

3.1. Vချက် 思考・認識・伝達した内容；評価判断のポイント ※အချက်は「中心」「要点」「事項」

ထင်မြင်ချက်၊ ခန့်မှန်းချက်၊ ရည်ရွယ်ချက်၊ ခံစားချက်၊ ကြော်ညာချက်၊ စီရင်ချက်၊
 ကန့်သတ်ချက်၊ ကောက်နုတ်ချက်၊ ထူးခြားချက်၊ ကွဲလွဲချက်၊ ချွတ်ယွင်းချက်၊ ခြွင်းချက်
 ※(အ)ချက်が常に動詞と複合するわけではなく、名詞と複合する例もある： cf. စည်းကမ်းချက်

3.2. Vချိန် (動作・出来事などが起こることを人々が了解している)時間；時刻。 ※အချိန်は「重き」「時間・時点」。動詞ချိန်-「量る、見積る」からの派生名詞。名詞修飾節とともに用いることも多い。

ထမင်း စားချိန် လွန်နေပြီ။(Ohno) ကျောင်း တက်ချိန် မှီတယ်။ အလုပ်လုပ်ချိန် နောက်ကျတယ်။
 နေဝင်ချိန် တန်ပြီ။ အိုချိန်နာချိန် ရောက်တဲ့ အခါ။ cf. 名詞との複合の例 အလုပ်ချိန်

b)出来事名詞

3.3. Vမှု 抽象化された行為；出来事；状態・性質 ※အမှုは「行い」「事件」。動詞မှု-「重要であるとみなす」「注意深く取り扱う」(ただし、否定မှု-での使用がほとんど)からの派生名詞らしい。

ကောင်းမှု၊ ဆက်ဆံမှု၊ ဆုံးရှုံးမှု၊ နားလည်မှု၊ လှုပ်ရှားမှု၊ အုပ်ချုပ်မှု၊ ကျူးကျော်မှု၊ ပစ်ခတ်မှု၊
 ခိုးမှု၊ လူသတ်မှု၊ ပျော်ရွှင်မှု၊ မွန်မြတ်မှု၊ ယဉ်ကျေးမှု cf. စက်မှုလက်မှု၊ မြန်မာမှု၊ ဓားပြမှု

3.4. Vရေး (何らかの対処を要する)要件・問題 ※အရေးは「書かれたもの」「用事・要件」「問題」

ကုန်သွယ်ရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ချစ်ကြည်ရေး၊ စီးပွားရေး၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ စစ်ဆေးရေး၊ ဆက်ဆံရေး၊
 တော်လှန်ရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး cf. တိုင်းရေးပြည်ရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ ပညာရေး၊ ဘာသာရေး

第10課 動詞からの派生・複合名詞(2)

4. 動詞からの複合名詞・文に近いもの

・これらの複合名詞が常に補語や従属節を多数従えて現れるわけではない。単独で現れる場合もある。

a) 「もの」名詞i：時間

4.1. …Vခါ 出来事が起こった時間 ※အခါは「時間」「回数」。時を表す名詞の中で最も中立的。

သူ စီးပွားရေး တိုးတက်မယ်လို့ ကြံခါ ရှိသေးတယ်။ စုထားတဲ့ ပိုက်ဆံ ကုန်ခါ နီးပြီ။
မြန်မာပြည် ရောက်ခါစမှာ စကားအခက်အခဲ ရှိရမယ်။ မင်း ပြန်ခါမှာ ဖိတ်ကျွေးမယ်နော်။

4.2. …Vတုန်း(-မှာ-က) 比較的長い期間「…している(いた)時」「…している(いた)間」

※単独で用いられないのに-တုန်းを名詞に分類するのは、小辞-မှာ-က(過去)などと結び付くから。

အိမ်ထောင် မကျတုန်းက ပျော်တယ်။ (Okell)

ဆရာ နိုင်ငံခြား သွားတုန်းမှာ ကျနော် ဆရာ့အစား သဒ္ဒါ သင်ရမယ်။

cf. ငယ်ငယ်တုန်းက၊ ကျောင်းသားတုန်းက၊ အရင်တုန်းက၊ ဟိုတုန်းက၊ ဘယ်တုန်းက

4.3. …Vကတည်း(-က) 過去を起点とする期間「…てから、…て以来ずっと」

※これも格句(開始点の補語として働く)をつくる小辞-ကなしでは用いられない。

ပဌမဦးဆုံး တွေကတည်းက ကျနော် သူနဲ့ အမြဲ ရန်ဖြစ်လာကြတယ်။ cf. ဟိုကတည်းက

4.4. …Vတိုင်း 「…する毎」 ※အတိုင်းの格名詞としての用法は第3課で学習済み。

ကျနော် လာတိုင်း ဆရာမက ငါးခြောက်ကို လက်ဆောင် ပေးတယ်။

cf. နေ့တိုင်း၊ အပတ်တိုင်း၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့တိုင်း၊ နှစ်တိုင်း cf. လူတိုင်း၊ မြို့တိုင်း

b) 「もの」名詞ii：外見・様式

4.5. …Vဟန် 「…するしかた・様子」(視覚・認識の動詞や、တူ-ပေါ်-「顕れる」၊ရို-などとともに)；
「…するふり」(動詞ဆောင်-「ふるまう」とともに) ※単独で「身振り・ポーズ」「様式・スタイル」

သူ့စကားပြောဟန်ကို မြင်ဘူးသလား။ အရမ်း ရယ်ရတယ်။

ဒီအရာရှိ အလုပ် များဟန် တူတယ်။ သမီး စာကျက်ဟန် ဆောင်နေတယ်။

cf. အဲဒီတော့ မျောက်ကြီးက တွေးတွေးချာချာဟန်နဲ့ မေးလိုက်တယ်။(နှင်းနှင်းအေး)

4.6. …Vပုံ 「…するしかた・様子」(視覚・認識の動詞や、ပေါ်-ရ-などとともに) ※単独で「かたち」

ဗမာတွေ မျက်နှာသစ်ပုံကို သတိထားမိတယ်။ သူ့ညီကို သူ တော်တော် ချစ်ပုံ ရတယ်။(Ohno)

သူတို့ ဒီမှာ နေရတာ သိပ် ပျော်ပုံ မပေါ်ဘူး။

4.7. …Vယောင် 「…するふり」(ဆောင်-とともに)。前に-ချင်を伴うこともある。(特に「…したい」という意味を表すわけではない。) ※အယောင်は「外見」「様子」

ဒီမိန်းကလေး တယောက်ယောက်ကို စောင့်နေယောင် ဆောင်တယ်။

သူ ကျနော်တို့ ပြောနေတာကို မကြားချင်ယောင် ဆောင်ပြီး စာအုပ် ဖတ်နေတယ်။

cf. စောင့်နေတဲ့ အယောင် ဆောင်တယ်။ cf. ကျီးကန်းက ဒေါင်း(အ)ယောင် ဆောင်ချင်တယ်။

※どちらかといえば、…Vယောင်が動作をする側から見た「ふり」を、…Vပုံはそれを観察する側の目に映る「様子」を表すものようである。…Vတန်はこの点に関して中立であると言えよう。

c) 「もの」名詞iii:その他

4.8. …Vရာ もの、場所、場面 ※အရာは「(轍や足の)跡・ありか・場所」「地位・役職・階級」「もの」

ကြိုက်ရာ၊ ထင်ရာ၊ ဆိုင်ရာ၊ နေရာ၊ ဆုံရာ၊ ထွက်ခွာရာ
တွေ့ရာ မြင်ရာ သစ်ကိုင်းခြောက်က အစ ကောက်ထည့်လာတယ်။ (မောင်သာရ)
လူတယောက် ကြည့်လို့ ကောင်းတယ်လို့ ပြောရာမှာ “မိုက်တယ်” ဆိုတဲ့ စကားကို သုံးတယ်။
“လက်ရွေးစင်”လက်ဖက်ရည်ဆိုင်မှာ အနားယူနေရာ မဖြူ ဝင်လာတာကို တွေ့တယ်။

4.9. …Vသူ 動作や出来事の主体。典型的には人。「…した人、…である人」。名詞修飾節とは用いられない。 ※「人」がもともとの意味で、単独での意味「彼・彼女」はそこからの派生

ထုတ်ဝေသူ၊ အာမခံသူ၊ ချမ်းသာသူ၊ ငါးမျှားသူ၊ အစ်မဖြစ်သူ၊ cf. ပြည်သူ၊ တောင်သူ
ကိုယ့်အလျင် ရောက်နှင့်နေသူ လေးငါးယောက် ရှိတယ်။ (မောင်သာရ) cf. ရောက်နှင့်နေတဲ့ လူ

d) 出来事名詞

4.10. …Vခြင်း 個別具体的な出来事 ※အခြင်းは「出来事」

ကျန်းမာရေး ထိခိုက်စေတတ်လို့ အစားအသောက် လွန်လွန်းခြင်းကို ရှောင်သင့်တယ်။
အရက် သောက်ခြင်း၊ ဖဲ ကစားခြင်း၊ မိန်းမ လိုက်စားခြင်း စတဲ့ အကျင့်ဆိုးများ (Okell)
စာရေးခြင်းသက်သက်နဲ့ အသက်မွေးလို့ မရဘူး။(Ohno) သူ ဒီလို ပြောဆိုခြင်း ခံရတယ်။

4.11. …Vကြောင်း 言語伝達される事柄；認識される事柄 ※အကြောင်းは「線」「理由」「事柄」

အာရုံစူးစိုက်ခြင်း အရေးကြီးကြောင်းကို ဒီပုံပြင်က ဖော်ပြတယ်။
ခြွင်းချက် မရှိတဲ့ စည်းကမ်း မရှိကြောင်း နှလုံးသွင်းထားရမယ်။
သူက အမေ ပြန်မလာကြောင်း ပြောတယ်။ cf. ဒီဆိုင်အကြောင်းကို ခဏခဏ ကြားဖူးတယ်။

4.12. …Vမှန်း 事実と認識される事柄(ほとんどが^{သိ}-と用いられる例)

နေ့ခင်းတနာရီ ခွဲတော့မှ မိသားစု ထမင်း စားရကောင်းမှန်း သတိရတယ်။(မောင်သာရ)
မြန်မာပြည်မှာ အမဲသား ဈေးပေါ့မှန်း သိတယ်။ cf. ဒီဥစ္စာ ဘာမှန်း မသိဘူး။(Okell)

4.13. …Vရုံ 「…だけ」

ခဏ ကြည့်ရုံနဲ့ တမျက်နှာလုံး မှတ်မိတယ်။ ဖတ်ရုံဘဲ ဖတ်ကြည့်မယ်။ cf. ဒါရုံ မကဘူး။

4.14. …Vလျက်(သား) 「…ながら」持続中・同時進行中の出来事；(必ず-နဲ့とともに)逆接の出来事

မြတ်စွာဘုရားက လမ်းပေါ်မှာ ရပ်လျက်(နဲ့) တရား ဟောကြားပေးခဲ့ပါတယ်။
ထမင်းကို စားချင်လျက်နဲ့ အငတ်ခံတယ်။(Ohno) cf. ထမင်းကို စားချင်လျက်သားနဲ့…

第4単元「動詞からの派生・複合名詞」のまとめと補足

☆名詞と名詞のもと

- ・名詞…名詞句の中心となる文法要素。名詞句の形成については、第3単元「名詞句の構造」で学習。
- ・名詞のもと(言語学では「名詞形態素」と呼ぶ)…動詞のもとがあるように、名詞のもともある。それ以上分解すると意味をなさなくなる言語単位のうち、動詞のもとが表す以外の具体的な意味(「もの」やその種類の名称が多い)を表すもの。

★名詞のもとの使われかた

・単独で名詞になる(単純動詞)

※動詞のもとの場合と同様、名詞のもとの中にも、本来的に複合名詞中でしか使われないもの、複合名詞やNV熟語動詞の中でしか生き残っていないものなどがある。

・動詞のもとと結びついて動詞を構成する(NV熟語動詞の名詞部分)

・名詞のもと・動詞のもとと結びついて名詞になる(複合名詞):この単元で学習した種類の複合名詞の他に、数多くの語彙的な複合名詞が存在し、それがビルマ語の語彙を豊かにすることに貢献している。

☆-၀(0)による複合名詞(1年次テキストより再録)

- ・-၀(0)のもととはအ၀(0)は、動詞句を取って、名詞化節なみの内容を持つ複合名詞をつくる要素である。
- ・-၀(0)による複合名詞には様々な用法があるが、その全てに共通する意味的性質は、次の2点である。
  - (1)動詞句の表す出来事がまだ実現していない。
  - (2)動詞句の表す出来事が実現することを、誰か(主語か話し手のどちらか)が望んでいる。

1. 目的の補語として 「…するために」

သူ ကာရာအိုကောမှာ သီချင်း ဆိုဖို့ တစ်ပုဒ်လောက် လေ့ကျင့်နေတယ်။

2. 対象の補語として1 「…するよう」

ဆရာဝန်က သူ့ကို အသီး များများ စားဖို့ မှာတယ်။
 ဆရာက ဒီကျောင်းသားကို မနက် (၅)-နာရီမှာ အိပ်ရာက ထဖို့ ပြောတယ်။

3. 対象の補語として2 「…しようと」

ကျနော် မြစ်ကြီးနားမှာ နှစ်ပတ်ကျော် နေဖို့ ရည်ရွယ်တယ်။
 ဆိုင်ရှင်က ဦးလေးကို စက်ဘီး ချက်ချင်း ပြင်ပေးဖို့ ကတိပေးတယ်။

4. 主語 「…するのが」「…したほうが」

မောင်အေး မလာဖို့ သေချာတယ်။ ရှင် ဒီကောင်နဲ့ ရန်ဖြစ်ဖို့ မကောင်းဘူး။

※また、-၀(0)による複合名詞には「もの」用法がある。これについては第8課の「1年次のポイント」を参照。

1.4. -လိမ့် (文をつくる小辞-မယ်とのみ) <不確かな推量> 「たぶん…」 「…かもしれない」

ဒီည နှင်းခဲ ကျပါလိမ့်မယ်။ မနက်ဖန်လဲ အချိန်အများကြီး ကုန်ရလိမ့်အုံးမယ်။

2. 『対人戦略』のモードを表す小辞：聞き手に対するあの手この手
(「要求と祈願のモード」も大きくまとめるところに含まれる。)

2.1. -လား <『低姿勢』モード；聞き手の完全優位>

(情報文で) <疑問> 「1年次のポイント」を見よ)；(願望文で) 「…しないか？」 「…てくれないか？」

ကိုမြတ်တွန်း သံပရာရည် သောက်ပါလား။ မုန့် မစားပါနဲ့တော့လား။

2.2. -လေ <『高飛車』モード；話し手の言いたい放題> (情報文で) 「…よ」；

သူ စက်မှုတက္ကသိုလ်ကျောင်းသားလေ။ ဘာမဆို ပြင်တတ်တာ အံ့ဩဖို့ မလိုဘူး။
အကြိမ်ကြိမ် သတိပေးထားတယ်လေ။

(願望文で) 「…してよ・しなさいよ」

ဟေ့ ဘာ လျှို့ဝှက်ထားတာလဲ။ ပြောလေ။ ဆင်ခြေ မပေးနဲ့လေ။

2.3. -နော် <『まるめ込み』モード；言いたいことは言って聞き手に同意を求める> (情報文で) 「…ね」；

ရွှေတိဂုံဘုရား ဖူးတာ ကြည်ညိုစရာကောင်းတယ်နော်။ ဒီနေ့ နတ်တော်လပြည့်နေ့နော်။

(願望文で) 「…してね・しなさいね」

ဂျပန်ပြည်ကို ပြန်တော့ စာ ရေးနော်။ အနှောင့်အယှက် မဖြစ်နဲ့နော်။

2.4. -တုံး (疑問詞と共に) 「…か？」 -လဲよりややぶっきらぼう。

ဘယ်အချိန် မအားသတုံး။ (Okell) အဲဒါ ဘာတုံး။ (Okell)

2.5. -မဟုတ်လား (情報文で) 「そうだろう(、違うか)？」 「…ではないか？」 ※もともとは独立の文

မနေ့က ဘူတာရုံကြီးမှာ ဦးလေးကို သွားကြိုတယ် မဟုတ်လား။ ဟုတ်တယ်မ(ဟုတ်)လား။

3. 伝聞のモードを表す小辞

3.1. -ဆို <聞き手の言ったことをそのまま聞き手に返す> 「…と言ったろう・言ったじゃないか」

⇔-တဲ့ (第三者が言ったことを聞き手に伝える)

ဒီဂျပန်မိန်းကလေး ထမိ ဝတ်တတ်တယ်ဆို။ ရှင့်ဇာတိ မြစ်ကြီးနားမြို့ဆို။

3.2. -ဆိုပဲ <不特定・多数の情報源から得た情報> 「一般に…だと言う・言われる」

⇔-တဲ့ (特定の情報源から得た情報)

(၃၅)-လမ်းမှာ တိုက်ပုံအင်္ကျီအကောင်းဆုံးကို ရောင်းတယ်ဆိုဘဲ။

4. 文をつくる小辞：話し手の心理状態の色合いが混じったもの

4.1. -ရဲ့ <断定の回避> (単独で) 「…なのだが、なんだけど」； (-လားとともに) 「…なのだろうか」

第12課 非動詞文

1 年次のポイント (1 年次第 2 課・第 15 課)

・ 名詞文(=名詞(句)を述部とする文)

သူ့နာမည် ခင်အေးပါ။ သူ့အဖေ စိုက်ပျိုးရေးတက္ကသိုလ်ကျောင်းအုပ်ကြီး(ပေါ့)။
ကျနော် ကယားပါ။ ဟာလဝါ ဆိုတာ မြန်မာမုန့်တမျိုး(ပဲ)။

・ 非動詞文の疑問・否定

疑問： ပဌမဆု ရတဲ့ လူရဲ့ နာမည် မောင်ဝင်းမောင်လား၊ မောင်မောင်ဝင်းလား။ ဒါ ဘာ လဲ။
否定： သူ ဂျပန်သံရုံးအရာရှိ မဟုတ်ဘူး။ ※動詞文の形でしか否定を表せない。

・ さまざまな非動詞文

格句を述部とする文： ဝိုင်-အမ်-စီ-အေ ဘယ်မှာလဲ။ -- မဟာဗန္ဓုလလမ်းနဲ့ သိမ်ဖြူလမ်း လမ်းဆုံမှာပဲ။
ဘယ်ကလဲ။ -- ကချင်ပြည်နယ်ကပါ။ ဒီလူ ရုပ်ရှင်မင်းသားလိုပဲ။ အားလုံး သူ ပြောတဲ့ အတိုင်းပဲ။
引用文を述部とする文： ဘယ် သွားမလို့လဲ။ -- ကျနော်လဲ ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်း သွားမလို့ပါ။

・ -တာ၊-မှာ文

ငါ သမိုင်းလမ်းဆုံက ဆိုက်ကားနဲ့ ပြန်လာတာ။ အဖေ မနက်ဖန် ဆေးရုံ တက်ရမှာပဲ။
မနေ့က ကိုသန်းကျော်နဲ့ မတွေ့တာလား။ cf. မနေ့က ကိုသန်းကျော်နဲ့ မတွေ့ဘူးလား။

※動詞句+文をつくる小辞-တယ်၊-မယ်၊-ပြီ၊-ဘူး၊-နဲ့၊-φ(命令の)という基本構造を持たない文を総称して**非動詞文**と呼ぶ。非動詞文は全て情報文(情報の受け渡しにかかわる文)である。

1. 派生・複合名詞を述部とする非動詞文

မောင်မောင်တို့ လူစုက တယောက်မကျန် မောကြီးပန်းကြီးပဲ။
သူ ကား မှားပြီး စီးတဲ့ အပြင် ခါးပိုက်နှိုက် ခံရသေးတာ သနားစရာနော်။
ဒီသီချင်း ကျနော့အကြိုက်ဆုံးပါ။ကျနော် ဒီသီချင်းကို အကြိုက်ဆုံးပါ။
အခု အမေ ထမင်း ချက်နေတုန်းလား။ ကျမ အံ့အားသင့်ပြီး သူ့မျက်နှာကို ကြည့်ရုံပဲ။
ရုံးအလုပ်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး သူ အကုန်လုံး နားလည်ပြီးသား။

2. 焦点後置文 日本語の「…のは～だ」型の文に当たる。

မနေ့က မောင်ဘ ပုဂံစာအုပ်ဆိုင်မှာ အဘိဓာန်တစ်အုပ် ဝယ်တယ်။

名詞化節(前提となる真実の事柄を表す)

焦点要素(伝達のポイント)

ト)

မနေ့က	ပုဂံစာအုပ်ဆိုင်မှာ	အဘိဓာန်တစ်အုပ်	ဝယ်တာ	မောင်ဘ(ပဲ)။	
မနေ့က	မောင်ဘ	ပုဂံစာအုပ်ဆိုင်မှာ	ဝယ်တာ	အဘိဓာန်တစ်အုပ်(ပဲ)။	
မနေ့က	မောင်ဘ	အဘိဓာန်တစ်အုပ်	ဝယ်တာ	ပုဂံစာအုပ်ဆိုင်မှာ(ပဲ)။	
	မောင်ဘ	ပုဂံစာအုပ်ဆိုင်မှာ	အဘိဓာန်တစ်အုပ်	ဝယ်တာ	မနေ့က(ပဲ)။

သူတို့ သွားတာ မီးရထားနဲ့။ cf. သူတို့ သွားတယ်။ မီးရထားနဲ့လေ။
မောင်မောင် နောက်ကျတာ ဘာ ဖြစ်လို့လဲ။ -- (သူ နောက်ကျတာ) စက်ဘီး ပျက်လို့ပါ။
cf. မနေ့က ပုဂံစာအုပ်ဆိုင်မှာ အဘိဓာန်တစ်အုပ် ဝယ်တာ မောင်ဘ မဟုတ်ဘူး။

3. …လေ(လေ) ~လေ(လေ)「…すればするほど～だ」

ဒီလို အလုပ်မျိုးဟာ စောလေ ကောင်းလေပေါ့။
အရှေ့တောင်အာရှအကြောင်းကို သိလေလေ စိတ်ဝင်စားလေလေပဲ။

4. 非動詞文を引用文・名詞化節として用いる方法

4.1. 引用文として 後に引用される要素を表す小辞-*လို့*をつけるだけでよい。

သူ အရှုံး(ပဲ)လို့ လူတိုင်း ယူဆကြတယ်။ ဒါ ဘာလဲလို့ မောင်မောင်ကို မေးတယ်။

4.2. 名詞化節として ဆိုတာ 「…ということ」を用いる。

သူ အမှုသည် ဆိုတာ သေချာတယ်။ သူ ဘယ်သူလဲ ဆိုတာကို ရှင်းပြတယ်။

5. *ダミー*の動詞 具体的な意味が薄れ、形式上の必要によって用いられる動詞

5.1. 「動詞で終わる文がきちんとした文だ」というビルマ人の感覚

※口語体としてはあまり普通の形とは言えないのだが…。

သူ့ဦးကြီးက ဆေးတက္ကသိုလ်ပါမောက္ခ ဖြစ်တယ်။
ကျမ ရခိုင်လူမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ‘ယိုကန်’ ဆိုတာ ဂျပန်မုန့်တစ်မျိုး ဖြစ်တယ်။
ကျမ ဒီဝတ္ထုကို အကြိုက်ဆုံး ဖြစ်တယ်။ လူ များလေ ပျော်လေ ဖြစ်တယ်။

5.2. 動詞にしかつけられない要素を非動詞文で使うための「アダプター」

ဒီလူ ချင်းလူမျိုး ဖြစ်မယ်။ ဟာလဝါ ဆိုတာ မြန်မာမုန့်တစ်မျိုး ဖြစ်လိမ့်မယ်။
ဆရာအသစ် ရန်ကုန်က ဖြစ်ရမယ်။ အမေ ထမင်း ချက်နေတုန်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်မယ်။
ဒီသီချင်း သူ့အကြိုက်ဆုံး ဖြစ်နိုင်တယ်။ သူ့နာမည် ခင်အေး မဖြစ်နိုင်ဘူး။
အားလုံး သူ ပြောတဲ့ အတိုင်း ဖြစ်လာတယ်။ ‘ကျွဲပါးစောင်းတီး’ ဆိုသလို ဖြစ်သွားတယ်။

※この点についてだけ言えば、否定の(မ)ဟုတ်-も*ダミー*の動詞と言っていいかもしれない。

5.3. 様態名詞と*ダミー*の動詞：出来事の性質

ဖြစ်- 変化 အံဝင်ခွင်ကျ ဖြစ်တယ်။ ပျာယီးပျာယာ ဖြစ်တယ်။ လုံးလားထွေးလား ဖြစ်တယ်။
ရှိ- 状態 အံဝင်ခွင်ကျ ရှိတယ်။ စိတ်ပေါက်ပေါက် ရှိတယ်။ လေးလေးနက်နက် ရှိတယ်။
လုပ်- 動作 ချီတုံချီတုံ လုပ်တယ်။ တဒုန်းဒုန်း လုပ်တယ်။
cf. အပတ်တကုတ် လုပ်တယ်။ တိုအောင် လုပ်တယ်။

ဘယ် သွားသွား ဘုရားချည်းပဲ မြင်ရတယ်။ (Okell) ဒီဆိုင်မှာချည်း စားရတာ ငြီးလာပြီ။
※非動詞文の文末に現れることもある。

အဖွဲ့ဝင်က စာပေသမားတွေချည်းပါပဲ။ အဒေါ် စကား မပြောဘဲ ပြုံးနေတာချည်းဘဲ။
〈排他〉「…だけ・ばかり」

မောင်မောင်ချည်း စကား ပြောတယ်။ သူတို့ချည်း နေဝံ့ကြမလား။ (Ohno)

2.2.-သာ 〈排他〉「…だけ」

ပိတောက်ဟာ တသက်မှာ တခါသာ ပွင့်ပါတယ်။(Okell)
ကိုစိုးဝင်းဆီမှာသာ ကား ရှိတယ်။ သမီးကို ဒီမှာ စောင့်နေပါလို့သာ ပြောထားတယ်။
〈最低限度〉「…だけは」「(少なくとも)…で」; (-ရင်でつくられる節の中で)「…だけ・さえ(～ならば)」

သူနဲ့သာ ရန် မဖြစ်ချင်ဘူး။ သူနဲ့ ရန်သာ မဖြစ်ချင်ဘူး။
ကန်တော်ကြီးဟိုတယ်ရှေ့မှာသာ ကား ရပ်ပေးပါ။ ငါးပိကြော်သာ ရှိရင် ထမင်း စားနိုင်တယ်။

2.3.-တောင် 「…さえ(も)」「…でも」 ※基本的な意味：「これだけは該当しないだろう」と思っていたものや事柄が、その先入観を裏切って該当すること

သူ ဗမာစကား ကောင်းကောင်း တတ်တယ်။ ဗန်းစကားတောင် သိတယ်။
အခုတောင် မရိပ်မိသေးဘူးလား။ ဆရာမ လာမယ်လို့ ကျမ စိတ်တောင် မကူးဘူး။
ရန်ကုန်မြို့တမြို့လုံး ရှာလို့တောင် ရဝမ်သီချင်းတိပ်ခွေကို မတွေ့ဘူး။

2.4.-မှ -တောင်と同じ機能。-တောင်မှのように連続して用いられるのが普通。

ဒီပညာရှင် ကျောက်စာကိုတောင်မှ လေ့လာဖူးတယ်။ သူ ဝန်ကြီးချုပ်တောင်မှ ဖြစ်သွားတယ်။
လိပ်စာမှ မသိပဲ ဘယ် ရှာတွေ့နိုင်မလဲ။ -- လမ်းပေါ်က လူတွေကို မေးမယ်။

※「1年次のポイント」で扱った「何も・1つも・少しもetc. …ない」も、ここでの意味の特殊な場合。

2.5.-များ 〈漠然とした予想〉; (疑問名詞を含む表現と共に)「いったい(何・誰・どこetc.)…」

ဘာများ ဝယ်လာခဲ့သလဲ။ ဘယ်သူ့ကိုများ ပေးလိုက်ပါလိမ့်။

(それ以外の表現と共に)「…とでも」

စကားပြောကြေးနန်းဌာနမှာများ နာရီ ထားခဲ့မိသလား မသိဘူး။
လားရှိုးမြို့ကိုများ ပြောင်းရွှေ့သွားရင် လွယ်လွယ်ကူကူ မတွေ့နိုင်တော့ဘူးနော်။
ငါ့ကို ကလေးလို့များ အောက်မေ့တာလား။ အိပ်များ အိပ်နေမလား မသိဘူး။

第6单元「談話の中の文」の補足

☆ビルマ語の語順決定の大原則

(1a)補足する句・節+動詞

主語・補語	+	動詞	ထမင်း စား-၊ ကားနဲ့ သွား-၊ မြန်မြန် ပြော-
従属節	+	動詞	တတ်နိုင်အောင် ကူညီ-၊ အားရင် လာ-

(1b)修飾する句・節+名詞

修飾句	+	名詞	မောင်မောင်ရဲ့ စာအုပ်၊ မြန်မာပြည်က ကျောင်းသား
修飾節	+	名詞	မနေ့က ဝယ်တဲ့ မဂ္ဂဇင်း၊ လာမယ့် စနေနေ့

(2)話題—その話題についての内容(はっきりした話題がつけねにあるとは限らないが)

主語	:	述語動詞句	မောင်မောင်က နေ့တိုင်း မနက်ခုနစ်နာရီမှာ အိပ်ရာက ထ(တယ်)။
主語	:	述語名詞句	ဦးသစ္စာဟာ တိုကျိုနိုင်ငံခြားဘာသာတက္ကသိုလ်က ပါမောက္ခ(ပါ)။
主語	:	格句etc.	အမေက အခန်းထဲမှာ(လား)။ ကျမ အခု မြို့ထဲကို သွားမလို့(ပါ)။

(3)既知の情報—未知の情報(わかりきっているという理由で既知の情報が省略されることもあるが)
※動詞文の場合、(1a)ゆえに未知の情報を動詞より後に置くことはできない。

動詞文： မောင်မောင် ဘာဟင်း ကြိုက်သလဲ။ -- (သူ) ဆိတ်သားဟင်း ကြိုက်တယ်။

※ただし、焦点後置文という「ウルトラC」を使えばこの限りではない。

焦点後置文： မောင်မောင် ကြိုက်တာ ဘာဟင်း လဲ။-- (သူ ကြိုက်တာ) ဆိတ်သားဟင်း ပဲ။

※動詞文の場合には、未知の情報が先行することもある。この場合、未知の情報が強調されている。

ဘာဟင်းကို ခင်ဗျား ကြိုက်သလဲ။ ဘာဖြစ်လို့ မောင်မောင် နောက်ကျတာလဲ။

★主語の形について

・格句-φ-က-ဟာのどれがどんな場合に用いられるか、はっきりしたことはまだわからない。(ビルマ人にも説明できないらしいし、したとしてもたぶん、あらゆる用法を斟酌考慮した結果ではない。)

(1)願望表明文の主語には、普通-ကも-ဟာも付かない。

OK မောင်မောင် လာပါ။ *မောင်မောင်က လာပါ။ *မောင်မောင်ဟာ လာပါ။

(2)疑問名詞を含む名詞句が主語の場合、-ဟာは付かない。

OK ဘယ်သူ လာသလဲ။ OK ဘယ်သူက လာသလဲ။ *ဘယ်သူဟာ လာသလဲ။

(3)文頭以外の位置にある主語には、-ဟာは付きにくい。

☆主語でないものにつく-က/対象でないものに付く-ကို

・たまにそういう例に出会うことがある。何らかの「強調」を表すと考えられ、多くは訳しようがない。

သွားရင်း လာရင်း ဆေးလိပ်က သောက်ချင်လာတာ။(Okell)
 ဒီအခန်းထဲမှာက ပစ္စည်း ထားဖို့ နေရာ မရှိတော့ဘူး။ အထဲ ဝင်လို့က မရဘူး။
 အဲဒီလို လုပ်ရင်ကတော့ အဆင်ပြေမယ် မထင်ဘူး။(Okell)
 နောက်ကို မတွေ့တော့ဘူး။ တကဲ့ကို မှန်သလား။ အဲဒီလောက်ကို ရက်စက်တာ။(Okell)
 စာက အရှင်းကြီးဘဲ။ ဒီလူကိုက ဗမာစာ မတတ်လို့ အဓိပ္ပာယ် နားမလည်တာ။(Okell)

索引

1.ビルマ語形式索引

- ・配列はミャンマー連邦教育省ビルマ語委員会編纂の辞典にほぼ従った。
- ・語類表示中に用いられる略号は次の通りである:
N…名詞、V…動詞、接…接辞、つ…「つくる」小辞、表…「表す」小辞、補…「補助する」小辞。
下位分類の略号については、文法事項索引のそれぞれの項を参照。
- ・等位接続と列挙の小辞の下位分類はまだよくわからないので、とりあえず保留しておく。
- ・語より大きい単位に対しては、原則として語類表示を与えていない。

㊦

-က	つ:格句(主語)	1課ポイント、13課補足	3,34
-က	つ:格句(起点)	1課ポイント,1.3	3,4
-က စပြီ:		2課2.3	6
-က ရှေ့(ပြီ:)		2課2.5	6
-က လွဲပြီ:		2課2.1	6
-က လွဲရင်		2課2.1	6
-က လွဲလို့		2課2.1	6
-က	つ:格句(過去の時)	1課1.3	4
-က	つ:格句(名詞修飾)	7課ポイント	18
Vကတည်း:	N:複合	10課4.3	24
-ကနဲ	N:派生	9課2.1	22
-(က)ရာ	→ရာ(表:モード)		
-ကော	表:モード	11課1.3	27
-ကော	表:談話	13課ポイント	32
-ကို	つ:格句	1課ポイント	3
ကို:	N:数	8課ポイント	20
-ကို:	表:モード	11課1.2	27
ကောင်	N:計数	8課ポイント	20
Vကောင်:	V:複合	4課1.2	11
-ကုန်	補:V	5課1.1	13
ကိုယ့်-N … ကိုယ်		7課2.	19
ကျနေ့-	N:人称	7課ポイント	18
ကျနေ့	N:人称	7課ポイント	18
ကျမ	N:人称	7課ポイント	18
ကျမ-	N:人称	7課ポイント	18
-ကျော်	補:数量	8課5.	21
-ကြ	補:V	5課ポイント,3.2	13,14
ကြို-	V:副詞的	6課1.	15

ကြား	→(အ)ကြား		
-ကြောင့်	つ:格句	1課1.2	4
Vကြောင်း	N:複合	10課4.11	25
-ကြည့်	V:補助	6課ポイント	15
-ကြိမ်	N:計数	8課2.1	20
ခ			
ခါ	N:计数	8課2.1	20
Vခါ	N:複合	10課4.1	24
ခု	N:计数	8課ポイント	20
ခုနှစ်	N:数	8課ポイント	20
-ခဲ	V:複合	4課1.5	12
-ခဲ	補:V	5課ポイント	13
ခိုး-	V:副詞的	6課1.	15
ခေါက်	N:计数	8課2.1	20
(မ-)-ခင်	つ:従属節	2課1.3	5
Vခိုင်း	V:複合	4課ポイント,2.1	11,12
ခင်ဗျာ့	N:人称	7課ポイント	18
ခင်ဗျာ့-	N:人称	7課ポイント	18
ခင်ဗျား	N:人称	7課ポイント	18
ခပ်VV	N:派生	9課2.1	22
Vချက်	N:複合	9課3.1	23
Vချင်	V:複合	4課ポイント	11
(VV)-ချင်း	つ:従属節	2課1.6	6
ချောင်း	N:计数	8課ポイント	20
-ချည်း	表:談話	13課2.1	33
ခြောက်	N:数	8課ポイント	20
Vခြင်း	N:複合	10課4.10	25
C			
ငါ-N ... ငါ		7課2.	19
ငါး	N:数	8課ポイント	20
င			
င-	V:副詞的	6課ポイント	15

Vဝရာ	N:派生	9課2.1	23
Vဝရာ ကောင်း		9課2.2	23
-ဝလုံး	補:数量	8課5.	21
-ဝီ	補:数量	8課5.	21
Vဝေ	V:複合	4課ポイント,2.1	11,12
(-ပါ+) <u>ဝေ</u>	表:モード	11課ポイント	27
-ဝို့	表:モード	11課ポイント	27

ဆ

ဆ	N:計数	8課4.1	21
ဆီ	N:局所	1課1.4, 7課ポイント	4,18
-ဆို့	表:モード	11課3.1	28
-ဆို့တာ		12課4.2	31
-ဆို့ပဲ	表:モード	11課3.2	28
ဆက်-	V:副詞的	6課ポイント	15
ဆယ်	N:位数	8課ポイント	20

ည

ညာဘက်	N:局所	7課ポイント	18
-------	------	--------	----

ဝ

ဝVV	N:派生	9課2.1	22
NဝV	N:派生	9課2.1	22
ဝချို့	N:数量	8課3.	21
-တာ	つ:名詞化節	3課コラム、9課ポイント	9,22
-တိတိ	補:数量	8課5.	21
-တဲ့	つ:名詞修飾節	3課コラム、6課ポイント	9,18
-တဲ့	表:モード	11課ポイント	27
-တော့	つ:従属節	2課1.5	6
-တော့	補:V	5課ポイント,3.2	13,14
-တော့	表:談話	13課ポイント	32
တော်တော်များများ	N:数量	8課3.	21
-တို့	補:N	7課3.2	19
A-တို့ B-တို့		7課4.	19
…တို့ ဘာတို့		7課4.	19

-တောင်	表:談話	13課2.3	33
Vတိုင်:	N:複合	10課4.4	24
တပ်	N:数	8課ポイント	20
Vတတ်	V:複合	4課ポイント	11
Vတုန်း:	N:複合	10課4.2	24
-တုံ:	表:モード	11課2.4	28
-တယ်	つ:文	3課コラム	9
-တွေ	補:N	7課3.1	19
A-တွေ B-တွေ		7課4.	19
…တွေ ဘာတွေ		7課4.	19

∞

-ထား:	V:補助	6課ポイント	15
ထဲ	→အထဲ		
ထက်	N:格	3課ポイント	7
Vထိုက်	V:複合	4課1.1	11
ထောင်	N:位数	8課ポイント	20
ထပ်-	V:副詞的	6課ポイント	15

3

ဒသမ	N	8課4.4	21
ဒါ	N:指示	7課ポイント	18
ဒွိ	N:指示	7課ポイント	18
ဒွိ-	N:指示	7課ポイント	18

န

နား	→(အ)နား		
-နီးပါး	補:数量	8課5.	21
-နေ	V:補助	6課ポイント	15
-နဲ့	つ:格句(相手・道具)	1課1.1	3
-နဲ့ တပြိုင်တည်း		2課2.4	6
-နဲ့ ပတ်သက်ပြီး		2課2.2	6
-နဲ့ ပတ်သက်ရင်		2課2.2	6
-နဲ့ ပတ်သက်လို့		2課2.2	6
-နဲ့	つ:格句(名詞修飾)	7課1.2	19

-နဲ့	等位接続	6課ポイント	18
(ဝ-)-နဲ့	つ:文	3課コラム	9
-နော်	表:モード	11課2.3	28
နောက်	N:局所	7課ポイント	18
Vနိုင်း	V:複合	4課ポイント	11
Vနည်း	N:複合	9課ポイント	22
-န့်	補:V	5課1.2	13
နှစ်	N:数	8課ポイント	20

၀

-ဝါ	表:モード	5課3.2、11課ポイント	14,27
-ဝါ(က)လား		11課5.2	29
-ဝါ+ေဝ	→(-ဝါ+)ေဝ		
-ဝါ+ရေဝ	→(-ဝါ+)ရေဝ		
-ဝါလိမ့်		11課5.1	29
-ေမယ့်	つ:従属節	2課ポイント	5
-ေး	V:補助	6課3.2	16
-ဲ	表:モード	11課ポイント	27
-ဲ	表:談話	13課ポイント	32
(ဝ-)-ဲ	つ:従属節	2課ポイント	5
-ေဝါ	表:モード	11課1.1	27
ေဝါ	→အေဝါ		
ဝို-	V:副詞的	6課ポイント	15
ဝို	N:計数	8課4.3	21
Vဝို	N:複合	10課4.6	24
-ြေ့	V:補助	6課ポイント	15
-ြေ့	つ:従属節	2課ポイント、6課4.2	5,16
-ြေ့သား	N:複合	7課1.4	19
ြေ့-	V:副詞的	6課ポイント	15
-ြေ့	補:V	5課2.1	14

၁

-ေဝး	補:V	5課ポイント	13
-ေဝး	N:複合	4課2.2、7課1.4、9課ポイント、まとめ	12,19,22
ြေ့	V:ダミー	12課5.	31

-၉၆၆ 補:V 5課1.3 13

၀

၀ာ N:指示 7課ポイント 18
 (၀-)-၀ူး ဖ:文 3課コラム 9
 -၀ူး →-၀ူး
 -၀ဲ →-၀ဲ 11課ポイント 27
 (၀-)-၀ဲ →(၀-)-၀ဲ
 ၀ာ် N:指示 7課ポイント 18
 ၀ာ်- N:指示 7課ポイント 18
 ၀ာ်၀ာ် (N:局所) 7課ポイント 18
 ၀ာ်သူ N:人称 7課ポイント 18
 ၀ာ်သူ့ N:人称 7課ポイント 18
 ၀ာ်သူ့- N:人称 7課ポイント 18
 ၀ာ်ဟာ (N:指示) 7課ポイント 18

၁

၁- 接 4課、6課4.1 11,16
 N၁V N:派生 9課2.1 23
 ၁--၁င် →(၁-)-၁င်
 ၁V၀၁V N:派生 9課2.1 23
 ၁--နဲ →(၁-)-နဲ
 ၁--၀ဲ →(၁-)-၀ဲ
 ၁V₁၁V₂ N:派生 9課2.1 23
 ၁--၁ချင်း →(၁-)-၁ချင်း
 ၁--၀ူး →(၁-)-၀ူး
 ၁--၀ဲ →(၁-)-၀ဲ
 (၁-)-၁ချင်း ဖ:従属節 2課1.4 6
 ၁ဟုတ်၀ူး V 12課ポイント 30
 -၁ဟုတ်လာ 表:モード 11課2.5 28
 -၁ိ 補:V 5課ポイント 13
 -၁ာ် ဖ:文 3課コラム 9
 -၁ာ် ဖ:名詞修飾節 3課コラム、6課ポイント 9,18
 -၁ျား 表:談話 13課2.5 33
 -၁ ဖ:従属節 2課1.1 5
 -၁ 表:談話 13課ポイント,2.4 32,33

-မှ	つ:格句	1課ポイント	3
-မှ	つ:名詞化節	3課コラム	9
Vမှု	N:複合	9課3.3	23
Vမှန်:	N:複合	10課4.12	25
မျ	N:格	2課2.	9

ဝ

ယောက်	N:計数	8課ポイント	20
Vယောင်	N:複合	10課4.7	24

ရ

-ရ	補:V	5課ポイント	13
(-ပါ+)ရဝေ	表:モード	11課ポイント	27
-ရအောင်	表:モード	11課ポイント	27
ရာ	N:位数	8課ポイント	20
Vရာ	N:複合	10課4.8	25
Vရေး	N:複合	9課3.4	23
Vရဲ	V:複合	4課1.8	12
-ရဲ	つ:文	11課4.1	28
-ရဲ	つ:格句	7課1.2	19
-ရော	表:モード	11課4.2	29
-ရော	列举	6課ポイント	18
-ရက်	補:V	5課1.4	14
-ရင်	つ:従属節	2課ポイント	5
-ရင်း	つ:従属節	2課1.2	5
-ရယ်	列举	6課ポイント	18
Vရုံ	N:複合	10課4.13	25
-ရှာ	補:V	5課2.2	14
ရှိ	V:ダミー	12課5.2	31
ရှေ့	N:局所	7課ポイント	18
ရှင်	N:人称	7課ポイント	18
ရှစ်	N:数	8課ポイント	20

လ

လာ-V		6課2.	15
------	--	------	----

-လာ	V:補助	6課3.1	16
-လား	表:モード	11課ポイント,2.1	27,28
-လူ	補:V	5課1.5	14
-လေ	表:モード	11課2.2	28
… -လေ(လေ) ~ လေ(လေ)		12課3.	31
လေး	N:数	8課ポイント	20
-လဲ	表:モード	11課ポイント	27
-လဲ(-လည်း)	→-လည်း		
လို့	N:格	3課ポイント、7課ポイント	7,18
လို့လို့	N:格	3課1.3、7課1.2、7課1.3	7,19
-လို့	つ:従属節	2課ポイント	5
-လို့ ကောင်း-		2課ポイント	5
-လို့ ရ-		2課ポイント	5
-လို့	表:引用	1單元まとめ、12課4.1	10,38
Vလောက်	V:複合	4課1.3	11
လောက်	N:格	3課ポイント	7
-လောက်	補:数量	8課ポイント	20
လိုက်-	V:副詞的	6課1.	15
-လိုက်	補:V	5課ポイント	13
-လည်း	表:談話	13課ポイント	32
လုပ်	V:タミー	12課5.3	31
-လိမ့်	表:モード	11課1.4	28
-လိမ့်	→-ပါလိမ့်		
လုံး	N:計数	8課ポイント	20
-လုံး	補:数量	8課5.	21
Vလျက်(သား)	N:複合	10課4.14	25
Vလွယ်	V:複合	4課1.6	11
-လွန်း	補:V	5課1.6	14
-လှ	補:V	5課1.7	14
-လှချည်(က)လား		11課5.	29

○

ဝိုင်း-	V:副詞的	6課1.	15
Vဝံ့	V:複合	4課1.8	11

ဝ

Vဝာ	V:複合	4課1.4	12
-ဝာ	表:談話	13課2.2	33
သူ	N:人称	7課ポイント	18
Vသူ	N:複合	10課4.9	25
သူ့	N:人称	7課ポイント	18
သူ့-N … သူ		7課2.	19
-ဝေး	補:V	5課ポイント,3.2	13,14
သို့မတူ		7課ポイント	18
Vသင့်	V:複合	4課1.1	11
သောင်း	N:位数	8課ポイント	20
သန်း	N:位数	8課ポイント	20
သိန်း	N:位数	8課ポイント	20
သိပ်-	V:副詞的	6課ポイント	16
သုံး	N:数	8課ポイント	20
-သွား	V:補助	6課3.1	16
သွား-V		6課2.	15

ဟ

-ဟာ	表:談話	13課補足	34
ဟို	N:指示	7課ポイント	18
ဟို-	N:指示	7課ポイント	18
ဟိုဟာ	(N:指示)	7課ポイント	18
ဟုတ်	V	12課ポイント	30
Vဟန်	N:複合	10課4.5	24

အ

အ-	接	9課ポイント	22
အV	N:名詞	9課ポイント	22
အV ခိုင်း		9課2.1	23
အV ခံရ		9課2.1	23
အVကြီး		9課2.1	23
အVဆုံး		9課2.1	23
အVV	N:派生	9課2.1	22

(အ)ကြား	N:局所	7課ポイント	18
အစား	N:格	3課1.1	7
အတိုင်း	N:格	3課ポイント	7
အတွက်	N:格	3課ポイント、7課ポイント	7,18
အထိ	N:格	3課ポイント、7課1.3	7,19
(အ)ထဲ	N:局所	7課ポイント	18
(အ)နား	N:局所	7課ポイント	18
အနေ-နဲ့		3課1.	8
(အ)ပေါ်	N:局所	7課ポイント	18
အပြင်	N:局所	7課ポイント	18
အပြင်	N:格	3課ポイント、7課1.3	7,19
အဖို့	N:格	3課1.5	8
အဖြစ်	N:格	3課1.6	7
အများ	N:数量	8課3.	21
အရ	N:格	3課1.2	7
အလိုက်	N:格	3課1.4	8
Vအား	V:複合	4課1.7	11
အားလုံး	N:計数	8課3.	20
-အားကြီး	補:V	5課1.6	14
အဲဒါ	(N:指示)	7課ポイント	18
အဲဒီ	(N:指示)	7課ポイント	18
အဲဒီ-	(N:指示)	7課ポイント	18
အောက်	N:局所	7課ポイント	18
-အောင်	つ:従属節	2課ポイント	5
Vအပ်	V:複合	4課1.1	11
-ဦး	補:V	5課ポイント,3.2	13,14

φ

- φ	つ:文	3課コラム	9
- φ	つ:格句(主語)	文法概観、1課ポイント、13課補足	1,3,34
- φ	つ:格句(対象の補語)	文法概観、1課ポイント	1,3
VV	つ:従属節	2課1.7	6
VV-ချင်း	→(VV)-ချင်း		

2. 文法事項索引

	あ行	
相手の補語	1課1.,2.	3,4
「表す」小辞	文法概観	2
引用(される要素)を— (表:引用)	文法概観	1,2
談話の流れを— (表:談話)	文法概観、13課	2,32-33
話し手のモードを— (表:モード)	文法概観、11課	2,27-28
言い切り	文法概観	1
位置の補語	1課ポイント、1.2	3,4
引用文		
—を述部とする文	文法概観、12課ポイント	1,30
引用要素	文法概観	1
	か行	
格句	文法概観、1課、3課、1単元まとめ	1,3-4,7-8,10
名詞を修飾する—	7課ポイント、1.2,1.3	18,19
—を述部とする文	文法概観	1
—をつくる小辞	文法概観、1単元まとめ	1,2,10
格名詞	文法概観、3課、1単元まとめ	1,2,7-8,10
名詞修飾節を取る—	3課2., 1単元まとめ	8-9,10
—句	3課	7-8
下降調形		
人称名詞の—	7課ポイント	18
願望文	11課	27
祈願	文法概観	1
既知の情報	13課補足	34
起点の補語	1課ポイント、2.	3,4
機能語類	文法概観	2
疑問	文法概観	1
局所名詞	文法概観、7課ポイント	2,18
位の数の名詞	8課ポイント	20
計数名詞	文法概観、8課ポイント	2,20
回数を表す—	8課2.1	20
計量名詞	文法概観、8課ポイント	2,20
口語体	文法概観	1
語順決定の大原則	13課補足	34
	さ行	
再帰表現	7課2.	19

指示名詞	文法概観、7課ポイント	2,18
ものの—	7課ポイント	18
場所の—	7課ポイント	18
文脈中に現れた	7課1.	19
「もの」を指示する—		
目の前の「もの」を指	7課1.	18
示する—		
—の名詞修飾形	7課ポイント	18
自動詞	1課2.	4
従属節	文法概観、2課、1単元まとめ	1,5-6,10
—をつくる小辞	文法概観	1,2
主語	1課ポイント	3
—の形について	13課補足	34
主動詞	文法概観	2
—のコピー	13課1.6	32
小辞類	文法概観、9課	2,22
小数	8課4.4	21
状態動詞	文法概観	2
焦点後置文	12課2.、13課補足	30,34
情報文	11課	27
序数	8課4.1	21

数名詞	文法概観、8課ポイント	2,20
数量名詞	8課2.,3.	20-21
単位の—	8課1.	20
動詞を修飾する—	8課2.	20
数名詞を含まない—	8課3.	21
—を補助する小辞	8課ポイント,5.	20,21
数量表現	8課	20-21

接辞類	文法概観	2
-----	------	---

た行

対象の補語	1課ポイント,2.	3,4
2つの—	1課2.	4
談話の流れを表す小辞	文法概観、13課	2,32
—が付加される要素	13課1.	32
他動詞	1課2.	4
グミーの動詞	12課5.	31
副詞的名詞と—	12課5.3	31
着点の補語	1課ポイント,2.	3,4
「つくる」小辞	文法概観	1,2
格句を—	(つ:格句) 文法概観、1単元まとめ	1,2,10
従属節を—	(つ:従属節) 文法概観	1,2
文を—	(つ:文) 文法概観、11課4.	1,2,28

名詞化節を—	(つ:名詞化節)	文法概観	2
名詞修飾節を—	(つ:名詞修飾節)	文法概観	1,2
出来事名詞		9課1.1	22
伝聞のモード		11課3.	28
等位接続		7課ポイント	18
道具		1課1.	3
動作動詞		文法概観	2
動詞		文法概観、2單元まとめ	1,17
主—		文法概観	2
状態—		文法概観	2
ダミーの—	(V:ダミー)	12課5.	31
単純—		文法概観、4課ポイント、2單元まとめ	2,11,17
動態—		文法概観	2
複合—	(V:複合)	文法概観、4課ポイント、2單元まとめ	2,11,17
副詞的—	(V:副詞的)	文法概観、6課ポイント、1.	2,15
補助—	(V:補助)	文法概観、6課ポイント	2,15
—の重複		9課ポイント	22
—のもと		2單元まとめ	17
—を補助する小辞		5課	13-14
—をとりまく要素		文法概観、1課-3課、1單元まとめ	1,3-10
動詞句		文法概観	1
動詞文		文法概観	1
動詞類		文法概観、9課	2,22
動詞連続		6課	15-16
継起的な出来事を表す—		6課ポイント	15
動態動詞		文法概観	2
な行			
内容語類		文法概観	1
人称名詞		文法概観、7課ポイント	2,18
—の下降調形		7課ポイント	18
—の名詞修飾形		7課ポイント	18
は行			
倍数		8課4.3	21
派生名詞		文法概観、9課	2,22-23
前接辞 ^{၁၁} -による—		9課ポイント	22
動詞の重複による—		9課ポイント	22
話し手のモード		11課	27
—を表す小辞		文法概観	2

否定		
非動詞文の—	12課ポイント	30
非動詞文	文法概観、12課	1,30-31
名詞(句)を述部とする	文法概観、12課ポイント	1,30
—		
格句を述部とする—	文法概観、12課ポイント	1,30
引用文を述部とする	文法概観、12課ポイント	1,30
—		
—の疑問	12課ポイント	30
—の否定	12課ポイント	30
—を引用文として用	12課4.	31
いる		
—を名詞化節として	12課4.	31
用いる		
複合動詞	4課ポイント、2單元まとめ	11,17
語彙的な—	4課ポイント	11
文法的な—	4課	11-12
複合名詞	1單元まとめ、9課、10課	10,22-26
名詞を修飾する—	7課1.4	19
- <small>が</small> による—	7課1.4、9課ポイント	19,22
「副詞的」		
—な名詞	文法概観	2
—な名詞とゲームの	12課5.3	31
動詞		
副詞的動詞	文法概観、6課ポイント、1.	2,15
普通名詞	文法概観	2
普通の名詞らしい派生・	9課1.2	22
複合名詞		
文に近い派生・複合名詞	9課1.2	22
文をつくる小辞	文法概観、11課4.	1,2,28
文語体	文法概観	1
分数	8課4.3	21
補語	1課ポイント	3
相手の—	1課1.,2.	3,4
位置の—	1課ポイント、2.	3,4
起点の—	1課ポイント、2.	3,4
対象の—	1課ポイント、2.	3,4
着点の—	1課ポイント、2.	3,4
「補助する」小辞	文法概観	2
数量表現/名詞を— (補:数量)	8課ポイント、5.	20,21
動詞を— (補:V)	文法概観、5課	2,13-14
名詞を— (補:N)	文法概観、7課3.	2,19
補助動詞	文法概観、6課ポイント	2,15

ま行

未知の情報	13課補足	34
-------	-------	----

名詞		文法概観	1
格—	(N:格)	文法概観、1単元まとめ	1,2,10
局所—	(N:局所)	文法概観、7課ポイント	2,18
位の数の—	(N:位数)		
計数—	(N:計数)	文法概観	2
計量—	(N:計量)	文法概観	2
固有—		文法概観	2
指示—	(N:指示)	文法概観、7課ポイント	2,18
主—		文法概観	2
数—		文法概観	2
数量—		文法概観	2
単位—		8課1.	20
単純—		文法概観	2
出来事—			
人称—	(N:人称)	文法概観、7課ポイント	2,18
派生—		文法概観	2
副詞的—		文法概観	2
複合—		文法概観、1単元まとめ	2,10
普通—		文法概観	2
もの—			
様態—		文法概観	2
—を修飾する格句		7課ポイント	18
—をとりまく要素		文法概観	1
—を補助する小辞		文法概観	2
名詞化節		文法概観、12課2.	1,30
—を単独で用いる文		文法概観	1
—をつくる小辞		文法概観	2
名詞句		文法概観	1
名詞修飾形		文法概観、7課ポイント	1,18
指示名詞の—		文法概観、7課ポイント	1,18
人称名詞の—		文法概観、7課ポイント	1,18
名詞修飾節		文法概観、3課2.	1,8-9
—を取る格名詞		文法概観、3課2.	1,8-9
—をつくる小辞		文法概観	1,2
名詞文		文法概観、12課ポイント	1,30
名詞類		文法概観、9課ポイント	2,22
モード			
話し手の—		11課	27-28
心理状態の—		11課1.	27
『対人戦略』の—		11課2.	27-28
伝聞の—		11課3.	28
もの名詞		9課1.1	22
「もの」用法		9課ポイント	22

や・ら・わ行

要求	文法概観	1
例示の表現 列挙	7課4. 7課ポイント	19 18
話題 — についての内容	13課補足 13課補足	34 34
	その他	
-omによる名詞化節の 「もの」用法	文法概観、9課ポイント	1,22
-om-i-gの文	文法概観、12課ポイント	1,30
NVイディオム	文法概観、4課ポイント、2單元ま とめ	2,11,17